

РІК LIII, Ч. 4

КВІТЕНЬ — 1996 — APRIL

No. 4, VOL. LIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

РІК LIII

КВІТЕНЬ

Ч. 4

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

*Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку*

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англомовної частини — **Тамара Стадниченко**
Мовний редактор — **Роман Юревич**

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Любов Волинець
Анна-Галія Горбач
Іванна Рожанковська
Прослава Рубель — (з уряду) пресова референтка
Головної Управи

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003
Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672
Адміністратор — **Наталія Дума**

Річна передплата в США
Для членів СУА \$ 25.00
Для інших передплатників \$ 30.00
Поодиноке число \$ 3.00
В країнах поза межами США US \$ 40.00

OUR LIFE

VOL. LIII

APRIL

No. 4

Published by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — **Irena Chaban**
English Editor — **Tamara Stadnychenko**
Ukrainian Language consultant — **Roman Yurevych**

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj
Jaroslawa Rubel
Lubow Wolynets

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003
Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672
Business administrator: **Natalia Duma**

Annual subscription in the USA for UNWLA members ... \$ 25.00
Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00
Annual subscription in countries other
than USA \$40.00 US currency.
Single copy \$ 3.00

ЗМІСТ

Марія Людкевич. Воскресіння	1
Юрій Щербак. Десять років Чорнобильської ери	1
Анна-Галія Горбач. У десятю болючу річницю Чорнобиля	4
Ліна Костенко. Поезії	4
Микола Закусило. Грамотка скорблячих	5
Віктор Кордун. Зона	8
Ірена Чабан. Мисткиня	9
Раїса Захарчук-Чугай. Про дослідження мистецьких скарбів українського народу	11
Людмила Герус. З історії української народної іграшки	13
XXIV Конвенція Союзу Українок Америки. Конвенційний комітет	16
Програма XXIV Конвенції СУА	17
Our Life	
Program of the XXIV Convention of UNWLA	18
Camilla Huk. Mourning Dells	19
Iryna Kurowyckyj. Environmental Catastrophe: Nuclear Waste and its Effect on the Environment	20
Zoreslava Nizhnik. Children of Ukraine	21
Natalie Mason Gawdiak. The forgotten Holocaust	22
Natalie Mason Gawdiak. M. Gorbachev Speaks	23
Martha Bohachevsky Chomiak. Natalka Husar's Black Sea Blue	24
Ułana Kobzar. Literary Evening for Camilla Huk	25
Христя Навроцька. Наше харчування	26
Дописи Округ і Відділів	27
Загальні збори Відділів	30
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36

На обкладинці: графіка **Анатолія Павленка**.
On the cover: Etching by **Anatoliy Pavlenko**.

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Олесяна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Факс (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate,
London W24HG, England

АВСТРАЛІЯ: Postup Ukrainian Cooperative Trading Society Limited,
928 Mount Alexander Rd., Essendon, 3040, Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National
Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1996 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

ВОСКРЕСІННЯ

Воскресіння в душі й на устах;
Воскресіння у всьому...
Божий храм на високих вітрах,
Наче писанка — у золотому.

В рушниках чудотворці, святі
Голуб знісся — як вісник від Бога.
О людські несходимі путі,
Де ж це праведна жде нас дорога?

Божа мати в святкових піснях,
В світлій радості нині за сина
Та стоїть інша мати в сльозах,
Бо приречена в неї дитина.

Спалю свічку, в молитві святій
Я випрошую ширю єдине —
За страждання і жертви страшні
Хай воскресне моя Україна.

ЮРІЙ ЩЕРБАК,
Посол України в США

ДЕСЯТЬ РОКІВ

ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЕРИ

"Мені здалося, що настав кінець світу. Я не вірив своїм очам: я побачив зруйнований вибухом реактор. Я був першою людиною в світі, яка побачила ЦЕ. Як інженер-ядерник, я усвідомив усі наслідки того, що сталося. Це було ядерне пекло. Жаж охопив мене".

Так написав мені один з безпосередніх учасників Чорнобильської трагедії, який був засуджений як винуватець аварії і перебував в ув'язненні, хоча ніколи не визнав себе винним.

Що ж сталося десять років тому? Які причини призвели до Чорнобильської катастрофи і якими наслідками загрожує вона людству?

Пригадаймо: 26 квітня 1986 року вибухнув атомний реактор № 4 Чорнобильської атомної електростанції, розташованої на півночі України неподалік від кордонів Білорусі та Росії. З того часу слово "Чорнобиль" увійшло до літопису ХХ століття як найбільша техногенно-екологічна катастрофа в історії людства, яка поставила ряд драматичних питань щодо подальших шляхів розвитку ядерної енергетики та й технологічної цивілізації в цілому. Але значення слова "Чорнобиль" виходить далеко поза межі ядерної енергетики: Чорнобиль потряс основи комуністичного режиму СРСР, показав народові України лицемірство і суперечливість "перестройки і гласності" і значною мірою прискорив розпад радянської імперії. Сьогодні слово "Чорнобиль" вживається для визначення будь-яких катастроф — політичних, економічних чи соціальних і стало міжнародно відомою метафорою, подібно до слів "Панама", "Сталінград" чи "Вотергейт".

Якими були обставини вибуху? Через 3 секунди після того, як оператор натиснув кнопку автоматичного захисту, почалося різке зростання температури і підвищення реактивності в 100 разів. Це було схоже на те, коли водій автомобіля натискає педаль гальма, щоб різко загальмувати, але замість цього автомобіль розганяється з небаченою швидкістю. Внаслідок вибуху верхня плита реактора (так звана "Єлена") діаметром в 17 метрів і вагою в 2000 тонн піднялася, випустивши з надр реактора ядерного джина.

Встановлено, що в конструкції органів системи управління та захисту реактора типу РБМК малися суттєві вади. Цей реактор не відповідав міжнародним вимогам безпеки, був вибухонебезпечним, що, в поєд-

нанні з фатальними помилками операторів, призвело до катастрофи.

В Чорнобилі була жорстоко показана радянська система політично-наукового монополізму, таємності, нехтування міжнародним досвідом підвищення безпеки реакторів у погоні за максимальним спрощенням конструкторських рішень і здешевленням будівництва станції.

Під час вибуху і пожежі, що тривала 10 днів, в атмосферу було викинуто 90 млн. кюрі радіоактивності. За своїми технічними, радіологічними, економічними, екологічними і соціально-психологічними наслідками Чорнобильська катастрофа стала найгіршим з можливих гіпотетичних варіантів зруйнування ядерної станції. Фактично, аварію можна співставити із застосуванням ядерної зброї у східній частині Європи. Показники радіації на території станції піднялися до рівня тисяч рентген на годину, а на даху реакторного приміщення перевищували подекуди 10,000 рентген на годину. Щільність радіоактивного забруднення території Чорнобильської станції складала десятки тисяч кюрі на км².

Внаслідок викиду аерозольних продуктів ділення ядерного пального сформувалися як ближня (до 30 км), так і дальня — протяжністю до 1,200 км — зони радіоактивного забруднення, розташування яких залежало від напрямку і сили вітрів. Результатом цього стало забруднення ряду територій не лише України, а й Білорусії, Росії, Польщі, Швеції, ФРН, Грузії, Туреччини, інших країн, включаючи США і Японію.

Територія України, забруднена радіоактивними елементами — головним чином цезієм-137 і стронцієм-90 — включає 13 адміністративних областей, на яких розташовано понад 1,300 поселень (міста, села, селища), де проживає 2.6 млн. чоловік, в тому числі понад 700 тисяч дітей. Площа радіоактивних плям, щільність забруднення яких цезієм-137 становить понад 1 кюрі на км², перевищує 3.5 млн. га, з них понад 2.5 млн. га — сільгоспугіддя. Практично мертвою є 30-кілометрова зона навколо ЧАЕС, а поза межами зони довелося відселити 60 населених пунктів. У перші дні після аварії було відселено 163 тисячі людей, яким Уряд безкоштовно надав нове житло і місце праці.

В результаті Чорнобильської катастрофи суспільство зіткнулося з безпрецедентними проблемами. Уперше в світі в Україні були прийняті так звані "чорнобильські закони" про правовий режим забрудненої території та про статус і соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської аварії.

Сьогодні, через десять років після катастрофи, яка завдала тяжкої шкоди суспільству і державі, можна говорити про такі основні наслідки і проблеми Чорнобиля.

1. Медичні наслідки

Безпосередньо після аварії 31 чоловік загинув від гострої променевої хвороби (з 187 осіб, які захворіли внаслідок опромінення), 5 тисяч осіб втратили працездатність. Захворювання 30 тисяч осіб ("ліквідаторів" — людей, які працювали на ліквідації аварії) офіційно пов'язуються з наслідками катастрофи. За даними організації "Greenpeace-Україна" понад 32 тисячі осіб померло внаслідок катастрофи, смертність населення в найбільш постраждалих районах збільшилась на 15.7% в порівнянні з доаварійним періодом.

Група київських дослідників на чолі з С. В. Комісаренком провела ретельне дослідження стану здоров'я групи ліквідаторів і встановила, що у більшості цих осіб була присутня тріада основних симптомів "синдрому хронічної втоми": апатія та пригнічення особливого виду лімфоцитів, так званих "клітин-убивць", які мають здатність вбивати клітини пухлин або інфіковані вірусами клітини. Таким чином, відкрито дефект системи природнього імунітету (дехто називає його "Чорнобильський СНІД"), який може в найближчі роки спричинити зростання лейкемії та злоякісних пухлин, а також робить людину більш піддатливою до "звичайних" інфекцій.

У перші дні аварії великі маси населення (загалом біля 1.5 млн. чоловік), не попереджені урядом про небезпеку і заходи профілактики, вдихали аерозоль, що містив переважно радіоактивний йод-131, 13 тисяч дітей отримали "йодний удар" на щитовидну залозу — в основному від 200 до 500, а невелика частина — до 2,000—3,000 рентген. Ці діти перенесли безсимптоматичне запалення щитовидної залози, що згодом стало причиною збільшення ракових захворювань щитовидної залози. За даними київських дослідників (М. Д. Тронько), якщо число раків щитовидної залози в 1981—1985 рр. складало в середньому 12 на рік, то за 5 років після аварії їх кількість зросла в середньому до 22 випадків на рік, а в 1991—1993 рр. досягла в середньому 55 за рік. Показник захворюваності раком щитовидної залози в середньому перевищив "дочорнобильський" рівень в 6.5—10 разів. Якщо в 1981—1985 рр. показник захворюваності на 100 тисяч дітей України складав 0.04—0.06, то по уражених радіацією об'єктах він складав 1.0—2.0. Серед дітей, що були евакуйовані з Чорнобильського району (евакуацію було проведено з запізненням на 5—7 днів), цей показник складає 52.6 випадків на 100 тисяч дітей.

В найбільш забруднених радіоактивними опадами районах України спостерігається зростання в 2—3 рази лейкемії, підвищилась кількість ускладнень вагітності.

Цікаве дослідження проведено спільно спеціалістами України та Ізраїлю (Бар-Ілянський університет): у кожного третього "ліквідатора" (це чоловіки

у віці 30—40 років) реєструються статеві порушення, що супроводжуються змінами сперматозоїдів і запліднюючої здатності сперми.

Таким чином, не виправдалися запевнення "оптимістів" (переважно офіційних медичних чиновників СРСР, а також деяких західних лікарів, які виконували пропагандистську установку властей) про "нешкідливість" вибуху та повну відсутність далекосяжних медичних наслідків катастрофи. Заради об'єктивності, слід підкреслити, що не справдилися і прогнози "катастрофістів", які передрікали різке зростання онкологічних захворювань (до 100-150 тисяч).

2. Радіоактивне забруднення

Сьогодні Чорнобильська зона є одним з найбільш радіоактивно забруднених місць на Землі. У руїнах реактора №4 зберігаються десятки тонн ядерного пального загальною радіоактивністю до 20 млн. кюрі, включаючи 4 млн. від радіоактивного плутонію. Рівень радіації тут — абсолютно смертельний для всього живого і становить декілька тисяч рентген на годину. У 30-кілометровій зоні розташовано 800 саморобних ядерних могильників, в яких зберігаються високорадіоактивні відходи. Для запобігання проникненню цих відходів до водних джерел треба перенести радіоактивні відходи до спеціально збудованих надійних сховищ. Складну проблему становлять також рідкі і тверді радіоактивні відходи самої Чорнобильської станції, оскільки Україна досі не має спеціального сховища відходів від ядерних станцій.

Великою проблемою також є забруднення водозабірних площ річок Прип'яті і Дніпра (водою якою користуються приблизно 30 млн. чоловік) радіоактивним стронцієм, який може давати водорозчинні сполуки, цезієм і плутонієм.

3. Психологічно-соціальні і етнічні наслідки

Чорнобиль завдав величезної психологічної травми народу, внаслідок якої стало можливим говорити про специфічний "Чорнобильський синдром", аналогічно "в'єтнамському", "афганському" синдромам.

Внаслідок катастрофи і відселення великих мас людей завдано непоправної шкоди етнічному складові України: зруйновано багато духовних і матеріальних пам'яток древньої культури північних українців (так званих "древлян" або "поліщуків" — жителів Полісся).

Держава, яка перебуває в умовах жорстокої економічної кризи, змушена віддавати значну частку бюджету (10%) на подолання наслідків Чорнобиля і повинна була ввести спеціальний "чорнобильський податок", що складає 13%. Біля 3 млн. людей мають статус потерпілих внаслідок катастрофи, з них — 356 тисяч ліквідаторів і 870 тисяч дітей.

4. Що робити з Чорнобильською АЕС?

Сьогодні на ЧАЕС працюють два реактори — 1-й

і 3-й, які дають до 7% загального обсягу електроенергії України. Всього АЕС України виробляють до 40% обсягу електроенергії. Як відомо, внаслідок тиску країн "Великої сімки", які наполягають на закритті Чорнобильської АЕС, Уряд України прийняв рішення, але дуже нелегке рішення про закриття станції.

У Заяві Уряду України з проблем Чорнобильської АЕС, опублікованій у квітні 1995 р., підкреслюється: "Необхідно усвідомлювати, що за умов розбалансованої системи виробництва і енергетичної кризи, за відсутності економічної можливості збільшення імпорту енергоносіїв органічного походження для компенсації існуючого дефіциту електроенергії за рахунок потужностей традиційної енергетики, Україна самостійно не спроможна в стислі строки зупинити Чорнобильську АЕС. [...] За експертними оцінками, відмова від продовження експлуатації станції призведе до економічних втрат у розмірі 4 млрд. доларів США. Здійснення такої широкомасштабної програми неможливе без фінансової підтримки України державами світового співтовариства". Підписаний в грудні 1995 року Меморандум про взаєморозуміння передбачає, що ЧАЕС буде закрито до 2000 року за умови адекватної фінансової підтримки з боку Заходу.

... Чорнобиль. Це не просто "звичайна" катастрофа, яких було в історії людства тисячі, — таких як пожежі, землетруси, повені, вибухи.

Це — глобальна екологічна катастрофа нового типу, для якої є характерним наявність тисяч екологічних біженців, довготермінове забруднення землі, води і повітря, незворотні зміни природного середовища і ряду екосистем. Чорнобиль показав всезростаючу небезпеку — не тільки для окремих регіонів, але і для всього людства — виходу з-під контролю технічних суперсистем. Чорнобиль довів, наскільки відповідальною є роль вчених-експертів, які дають рекомендації політикам з приводу прийняття тих чи інших впливових рішень.

Чорнобиль показав, що будь-яке ведення бойових дій внаслідок міждержавних воєн чи етнічних конфліктів на території країн, де існують ядерні станції, межує із застосуванням ядерної зброї: легко можна уявити, які б фатальні наслідки мали конфлікти на території колишньої Югославії, Нагірного Карабаху чи Чечні, якби там були розташовані ядерні електростанції чи сховища радіоактивних матеріалів. Те ж саме можна сказати і про загрозу тероризму.

Чорнобиль ставить великі проблеми перед людством у цілому і перед окремими державами щодо підготовки до можливих катастроф у майбутньому з метою мінімізації їх наслідків.

На жаль, хочемо ми цього чи не хочемо, 26 квітня 1986 року почалася нова ера в історії людства — Чорнобильська. Ми повинні осмислити всі наслідки цього явища і навчитись виживати в умовах "мирної" ядерної загрози.

У ДЕСЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ЧОРНОБИЛЯ

Ліна Костенко належить чи не до найбільш заангажованих поетів і прозаїків, коли йдеться про відгомін чорнобильської трагедії в сучасній українській літературі. Без огляду на власне здоров'я, вона довгі роки збирала в чорнобильському краю матеріяли, біла на сполох і вказувала у своїх афористичних поезіях, у виступах, доповідях та сценаріях на трагічні наслідки бездумного господарювання бюрократів атомної технології, що занастали одну з найкращих частин України. Там знищено культурні пам'ятки, що перетривали довгі століття, неповторну природу лісів, озер та річок Полісся, викорінено давнє українське населення з архаїчними неповторними традиціями, повір'ями, анімістичним світоглядом, що сягають праслов'янської доби. На II Міжнародному конгресі українців, що відбувся у кінці серпня 1993 року у Львові, Ліна Костенко виголосила доповідь, в якій апелювала до совісти українців рятувати бодай залишки знищеного культурного потенціалу і організувати соціальне забезпечення виселенців Чорнобильської землі (доповідь надрукована в "Літературній Україні" з 16 вересня 1993 р.). Пропонуємо читачам "Нашого Життя" кілька поезій Ліни Костенко, що стосуються чорнобильської та екологічної тем.

ЛІНА КОСТЕНКО

Дерева хитаються. Дохитують ХХ століття.
Підбиті народи в огонь випадають із гнізд.
Кружляє планета. І штучні її сателіти
вносять у космос свій чорний зачаєний вміст.

Куди одлетіло крило самобраної скатерті?
Іще й не поблякло народного взору шитво...
Всі люди як люди. Слов'янство стоїть як на
паперті, —
а мо' хто гостинця підкине їм на Різдво?

* * *

Кошій Безсмертний зону стереже,
Котигорошко зайця переймає.

А Колобок питається: — Невже
вже й діда й баби у селі немає?!

Для кого ж квітку в полі п'є бджола?

Куди ведуть ці знаки придорожні?
Як довго в селах казка не жила!

Тепер вернулась — а вони порожні.

* * *

Атомний Вік опустив бетонні повіки.

Коло окреслив навколо себе страшне.

Чому Звізда-Полин упала в наші ріки?!

Хто сіяв цю біду і хто її погне?

Хто нас образив, знівечив, обжер?

Яка орда нам гідність притоптала?

Якщо наука потребує жертв, —
чому ж не вас вона перековтала?!

Загидили ліси і землю занедбали.

Поставили АЕС в верхів'ї трьох річок.

То хто ж ви є, злочинці, канібали?!

Ударив чорний дзвін. І досить балачок.

В яких лісах іще ви забарложені?

Що яничари ще занастять?
І мертві, і живі, і ненароджені
нікого з вас довіку не простять!

* * *

Страшний скрипаль підняв уже смичок.
Він буде грати реквієм річок.

Хто вдарив землю в сонячне сплетіння
і спричинив конвульсії стихій?

Я чую увертюру апокаліпсису.

Вчора на базарі дядько
Продавав хрест з двома ангелами.

Я вам цей борг ніколи не залишу.

Ви й так уже, як прокляті, в боргах.

Віддайте мені дощ. Віддайте мені тишу,
Віддайте мені ліс і річечку в лугах.

Віддайте мені сад і зірку вечорову,
І в полі сіяча, і вдячну щедрість нив.

Віддайте мені все. Віддайте мені мову,
якою мій народ мене благословив.

Микола Закусило, один з молодших авторів, родом з Полісся, написав нарисовий роман "Грамотка скорблячих", що був опублікований в 7-8 числі (1995 р.) журналу "Неопалима купина", який виходить в Києві. Журнал "Сучасність" надрукував у 5-му та 6-му числах 1995 р. деякі фрагменти цього роману під назвою "Чорнобильський щоденник". Сам автор походить з тої зони, з якої виселено жителів в наслідок високої радіоактивності довкілля. У своєму романі М. Закусило поміщує фрагменти, писані поліською говіркою, що містять оригінальні роздуми і враження людей сільського довкілля, з якого походять і сам автор. Глибоке прив'язання до природи та всього живого, плекання тісних родинних зв'язків, біль за втраченим світом, феномен двоїстості людської істоти, що говорить, сперечається і навіть накидається на своє друге "я", відчуття душі в близькій тварині, навіть хаті, — все ці елементи є складовими частинами цієї непересічної прози.

ГРАМОТКА СКОРБЛЯЧИХ

МИКОЛА ЗАКУСИЛО

Місце, де стояли хати — Васи́линіна, Семеню́ришина, Ярині́на, Митько́ва, Дем'яни́шина, поросло кропивою, дядько Олексій Пилипович трохи викошував, зараз на прив'язі рвався їхній мужній красивий пес. Та ось побачив я, що біля церкви тітка Муся з дядьком Олексієм щось повезли візком. І Маня Павловська, розігнувшись від буряків — гичку рвала, озвалася до мене:

— Вчора вивезли меблю. А мати на бабиному пшеницю жне.

І ноги наче вже здерев'яніли і стовпами гупали в землю: жне, жне... Пшениця полягла, вітер поклав, а серпик уже бігає в руках, і сонце ще високо, палить, вигорає все довкола, колоски тремтять, а мати пшеницю жне, і колоски падають на землю, а мати плаче: хліб пропаде, вижати швидше та змолотити...

З досадою і нудьгою шарпав серпик у маминих руках, цурка справно в'язала пшеницю в снопи, кружляла, хурчала, як птаха в повітрі. Пшениця сива, полягла, покрутилась, за могилками хтось косив, ноти зливалися в єдиний настрій, доки жовті кола попливли в очах. І в колах тих — зелені жайворонки, вони й впіймали цю постать, що впала біля пшениці. І серпик упав — син праці й наснаги, і цурка впала — дочка-помічниця жнив, і Катя Кирдан почула — вона жала в городі теж пшеницю: "Агов, Катю, дай води!" Катя городом з квартою води побігла до матері, линула води: "Астма в тебе, жіночко, як і в мене, нащо тобі ця робота..." — "Чого це ти, Катю, тут стоїш?" — "Бо я знаю цю болячку, то давай уже будемо одна одну рятувати, розкрий очі, жіночко, син іде!" А серце, як гарбуз, репає в грудях.

Дерев'яна засмальцована цурка лежала біля ніг, а серпик уже старенький.

— Я вже думала дожду цим серпиком, скільки того хліба. Хай люде збирають, чого має лишатися, я й сама змолочу, хліб буде м'який. А що то гримить? Зять іде, зять здоровенною машиною іде по мою душу, їй-бо, не поїду я, поїхав той пень, а я не поїду.

Це за меблями їдуть, ти подивись-но яка курява, ще й з прицепом — три хлопці в кабіні. Мишко біжить, ой, синку, а батько вчора поїхав з мебеллю, батько барахло забрав, самі кролики й кури залишилися, і Мар'яна в череді пасеться. А син кричить, що ви робите, що ви сидите, вам дохтор що сказав, кого ви мучите? Я себе мучу, відчепіться від мене, з'їли вже мене, висмоктали вже душу. Син з матір'ю сваряться, і я стою отупілий, онімілий.

— Пішли обідати, хлопці, бензину й так нема.

— А батько чого не подзвонив свасі? Маруся Павловська телеграму дала, що виїхали. Хай би Наташа подзвонила Марусі, а Маруся свасі, сидите там! Не поїду я. Мар'яна ще пасеться. Ви кролі забирайте, а кури хай ходять.

Пообідали, поносили кролів, і потарабанила машина через Народичі назад у Житомир.

Мишко озирнувся у віконце, побачив свою хату, стояла така ж проста і вічна, яку знав. Тільки вже любити було ніколи — звірюка гамселила ґрунтівою, здіймала куряву, у якій плуталося дурне лошеня.

Це ще розкіш, таку хату залишати, — мати сіла серед двору. — Хай би і ти їхав. Що мені помагать... А я — на чужину, кому ти нужни там? А тут кому ти нужни? Ціла череда пусток стоїть, нудьга в серце залазить. Оце Вася з Ганькою, да Катя, да Муся з Олексієм та й усе, підуть дощі, то знову за маняка сидітимеш, виглядай з вікна...

Мати підвелася, переступила через клумочок, пішла у хлів, там самі кури порпалися: покину і вас, і себе, і все на світі. Будив мене, Петю, кого тепер будитимеш? Кури греблися, а півень стояв і думав. Хлівець оповів йому все, порожні відра, вікна оповіли, німі висохлий цебер, німе подвір'я — півень сновівав і гордині вже не було в ньому.

Мати стояла в дверях і теж думала. Йшла корівка. Ходи, Мар'яночко, ходи. Буду ціркати, це хтось сказав, що корівка туга, але ж не туга. Зараз я дійницю принесу. Ось і Марія Колі Ніниного. Сідай, Маріє, не

бійся, вона не б'ється. Сіла Марія під корову і полилася знайома мелодія. А ти гробові всі вже получила, Маріє? Мені то нарахували, а йому ще ні, слабує, то бригадирша каже: сама принесу. Бабі Савені вже нічого не треба — вмерла, а на другий день гробові принесли. Їм ця людина треба. Вони бичків вигодують, щоб в масі прибавилось.

— Добре ціркати?

— Добре. Права мо' тугіша...

— Катя каже, вже призналися: у Великих Мошках п'ятнадцять чоловіков померло від раку, за один годочок.

— Ще не стільки помре.

— Я кропила жуків колорацьких, то думала, що вони й нас так покропили...

— А я ще поживу, а там побачу...

— Єкби впав та одразу, а то ще будеш гилгати.

— Еге.

— Ну то будеш брать чи як?

— Хай три дні попасеться, а тамечки з Миколаєм прийдемо. А може й завтра заберемо. Славна корівка.

Марія пішла, ніч окутала її плечі, і в теміні жінка взагалі розчинилася, в повітрі ще біліла її хустинка з квітами-метеликами, потім метелики зникли, і над обійстям пролетіла сова.

— Поставлю картоплю варити, — сказала мати і підпалаила плиту в кухні.

За спітнілим вікном бились у шибку сонні мухи.

— Наїсися домашньої картоплі і сиродою нап'єшся.

В садку хтось ходив. Падали перші яблука, пахло ранетою, космачами. Дві яблуні торік розчахрала буря, і батько підпирав їх кіссям і грабилном, потім зрізав і посадив молоденькі, щеплені. Між ними росли вишеньки і грецький горіх. Вишеньки дали цього року перший врожай. Смородина вродила й полуниця. Склянка варення з полуниці стояла на підвіконні, біля неї вдень літали бджоли, а зараз у шибку, вчуваючи запах, бився старий джміль.

— А що наїстесь ви, коли тут нікого не буде? — спитала мати. Поліньця горіли, тріщали, плита грілася, і в кухні був уже теплий дух.

Мати сиділа на кушетці, яку принесли від Каті Кирдан.

— Вчора приїхали Володя Ольчин, Коля — зять Яскажука, прийшли Василь Ярмольський і дядько Олексій. Катя Кирдан, тітка Муся і я стояли й голосили — чоловіки тягали на машину шафи...

Мати бачила, як батько йшов, мовби під гору — під ним земля пливла. Машина вперлася колесами в дорогу, мов бик, а чоловіки витягли шафи; спітніли, втерлися рушником і постали, як дерев'яні. Та дерев'яність була в ногах, у тілі, в очах: вибирався ж бо ще один односелець — Іван Шутько.

Черета бродила біля річки, а Мар'яна вже стояла біля машини, дивилася на чоловіків, а чоловіки на

неї; колись вони спасли корову як розтелилася ввечері, то вранці не підвелася, паралізувало; чоловіки давали вколи і накачували повітря в соски і корова почала доїтись. Зараз мати підійшла до неї:

— Іди, Мар'яно, пастися.

Але Мар'яна більше не пішла. Подумки корова щось говорила, але ніхто не звертав на неї уваги, і корова, протиснувшись між машиною і штахеттям, зайшла у двір, потім у хлівець, звідти чула всі розмови людські, і ніхто не знав, про що думала корова. Мар'яна оглянула стійло: поросят уже не було, одна курка неслася в кублі і, тоді корова сказала собі: виїжджають — вона прислухалась до себе і відчула, що самота її невдовзі мине: Мар'яна вже значилась. Тепер корова не страхалась нічого: поїдуть — нехай їдуть, а вона після отелу буде знову з ним, і ніхто в неї його вже не забере, вона вже здорова — ляже, обігріє... Єдине бажання було у корови: не стояти на кузові, або на державних великих іржавих терезах... Ні, на терезах не стане, бо ще молода — з неї щодня беруть молоко. А от на кузові... Тут корова, жахаючись машини, вийшла з хліва і хутко подалася до річки.

А машина вже була наготові: чоловіки прив'язали меблі, шофер сів у кабінку, запіпікав — і все хатне добро рушило.

Жінки проводжали машину за село, доки та забуксувала в болоті. І тракторист зачепив машину тросом і потяг її аж до Каменя, вицуприкав на шоссе, і машина з батьком та меблями поїхала в інші світи, а жінки стояли за селом і молилися...

Минув ще один день — запона спадала на землю, тихо було.

Я поліз на горище.

— Ти щаслива, хато, — чув голос, що линув із кухоньки, — ти обігріла діток і випроводила всіх. Ти прости мені, хато. Я розділа тебе і оголила, ти вже холодна й голодна, як зимуватимеш... то прости мені... Обігріла мою дітвору, мою сорочку і тіло. Злодії заглядали в твої очі, а ти їх не впустила, заховала діточок на печі. Мишко приїжджав із Народич, який у двадцять шість років посивів від тої іржи. Навіщо він будував той дитячий садок, для кого? Навіщо тебе і себе фарбував?.. Проте ж весілля було гарне... І Митя приїжджав, і Маруся, і тітка Надя, і Хрещена з Хрещеним, і Коля; тепер Максимко народився. Але все вже... Стоять такі хати у Великих і Малих Мінках, у Ноздрищі, Рудні-Осошні, Старому Шарні, Хриплі, Шишелівці, Христинівці. Кому вони потрібні, весілля закінчилося. Ти прости мені, хато.

І ти прости мені, корово. Ти зі мною була все життя. Батько пішов на війну, а ти нас вигодувала, у 47-му не дала згинути, годувала нас і їла траву. Потім ти знову прийшла до нас, і знову пішла. То як же це воно так, що будуть листочки, птахи, комахи, а нас уже не буде?

— Ти будеш вічно, — озвався трохи прохриплий голос. — Ми живемо поруч... Цей місяць бачив добрих людей, праведних і грішних. Я лежала на ріллі і думала про нього, і приснився мені сон, що я вже померла, і немає вже мене, а насправді я є, бо приснився сон... Приснилося, що я теж грішна, жила на землі не так, як треба, працювала не так, як треба, з худобою поводитися не так, як треба, і тому помираю не так, як треба, бо вже померла... і в цю ж годину переді мною з'явився дідусь. "Усе, що ми бачимо, — сказав він, — траву, дерева, комах, звірів, землю, небо, зорі — все, що бачимо — звідки це? Хто знає вік і лік цьому? Світ створено задля якої користі? Задля чого живуть люди?.. І ця радість ніколи не припиниться. Оця єдиносущна трійця — рослини, тварини, люди — розумна триєдина істина. Тому я прийшов навчити вас всіх, бо ви є одна істота. Так сягніть же цієї великої істини!" А що грішна я — змовчав старець, і коли пішов, я зрозуміла, що я ще живу, хоч і померла... Ось іду до тебе, сестро...

— Я не сестра, яка я тобі сестра, — взяла мати хустинку, щоб прикрити лице.

— Та не бійся мене. Я не сестра, я — це ти, котра існує в мені. Зараз побачиш свої тяжкі дні...

— Це був сон, якого ніхто не розгадає. Так як ти не розгадаєш мене, а я тебе, — вона знову звелася на ноги, що були схожі більше на стебла рослин, ніж на людські. — Так чому ж твої діти роблять знову ті самі помилки, які робила ти, а кажуть, що помилки не повторюються... Яка може бути злагода! Помилися за них і знай: крона ще зеленіє, а коріння вже мертве.

— Господи, у світлі дні духовних наших радостей і печалей не залишай ти мене. Прийми всіх скорблячих радість... — почув я.

І слова ці вирости з неї, підняли її над світом, звідки дивилася на свою святу берегиню і годувальницю, що стояла тут-таки у хлівці. Годувальниця сіяла зерня при дорозі, але ці зерня птахи прилітні клювали і сліду ніякого не залишалося. Лише так само жінка спала на топчані у кухні, і їй снилася та ж сама дорога, що віддаляла її від своїх дітей, котрі бігли у рідну домівку, і дорогою цією біг кіт покійної баби Савені і кішка покійної баби Мар'ї.

Вони вже лягли тут, біля мене, і кіт лизав мою руку, а кішка зирала на сову, що світила з темного кутка, де розводилися миші. На соломині висів метелик...

Колись цей метелик сидів на кроквах, прибирав лати і споглядав на своє село, яке вперше побачив з такої висоти, і майстри кричали йому: швидше, швидше прибивай, метелик... А потім у передсвятковій дні метелик бігав зі старостою Михаїлом до церкви дзвонити і з дзвіниці бачив усі села, весь світ, який хотів облетіти, пустившись у лет звідси ж таки, з дзвіниці... Він довго спостерігав за сонцем і думав, що буде, коли світило раптом погасне? У цю ж хвилину у

темному крайнебі загорілася зоря, зірвалася й полетіла, і метелик не зрозумів, чому вона зірвалася, чому полетіла і чому погасла. Метелик думав: так що ж у цьому світі значніше, ця зоря, що зірвалася, полетіла й погасла, ця трава, що пахне землею і сонцем, чи ця таємниця, якій немає розгадки.

Так он воно що, подумав метелик, остання мамина ніч лле світло крізь чорну пільму, сова зирить на мене, а насправді хлопчик змахнув крильцями, якому колись майстри кричали: швидше прибивай, метелик, швидше... Майстри стукали сокирами, кликали по допомогу: тягати колоди, з яких шився зруб, лузати жердя і прибивати дошки, бо я був метелик...

— То куди ж ти, метелик! — сказала мати і вгледіла серед городу здоров'ягу-чоловіка, який вмивав свої чорні руки: — Метелик! Метелик!

І вже ті очі пучились на маму, труїли її, взяли б та роздерли, розшматували, розірвали, рознесли б у пух по всенькій землі, прокляті очі проклятого незнайомця. Він наближався з кожною хвилиною, шкандибав картоплинням, тримаючи у руці грудочку землі, що світилася. Він жбурнув нею і попав у мене.

— Ти знову тут! — закричав осатаніло й озвірило. — Ти знову прийшов спостерігати за мною? О, проклятий, не заснеш ніколи... Переслідую і приречу на роки, поїдеш звідси, а думками будеш тут, бо тут я, мої очі, які зирять за тобою, сидять у тобі, щоб ти бачив мене, на, дивись, дивись! Все, що робиться тут, все в тобі — жуй, комахо... я кричатиму і гнатиму тебе світом, допоки щезнеш у надрах земних...

Йванку! Дай Боже, щоб тобі перестала спина боляща, витирай чим дужче й добре, спочатку в горевці намочи березові бруньки, і ще цвєт безу мочай, нехай постоїт два тиждєньки у темному месці, і тогдє втирай. Йванку, я хочу обробитиса вдома і побачитиса з тобою, теперечки ми все роскиданє по свєту, єк мурашки, стрєла на станції Стьопу Кіля, земляка, Миша з ним майстрував у столярці, то що, в суботу накрили хату й ганка, то єке велике спасібочки. Миша і два хлопци приєхали, каже, дядько будє, чи не, а ми втрєох, то легше, бо шифєр здоровий. Ну слава Богу, накрили. Я дужє хочу побачитиса й поговорити, тольки єк будєш єхат, то напиши, щоб ми були вдома. Посля Тройци я хочу побрат свой стаж роботи. Не знаю, може, і трудову трє' взят. Ви не єздили на проводи? Я не єздила, бо в аркушеву недєлю ходила на Коліну могилу. Ждє в гості, не цураюса, ми ж своє людє, ми ж гарнєнько з вами жили, то хочєцца й зарє встрєчацца. Ви же, Йванку, на чужинє, і я на чужинє, то давайтє будємо роднєю. Я думая, що все хочут побачицца, як і дє ми живємо; свєт ши-рокий, только мрут усє. Страшно стає, єй-бо', мов кєнєц свєту чи що, скрозь таке рєбицца, бо щє така вєсть. Опєсля Рєздвє у Липках хтєсь задушив

Олену Суху і вкинув у колодязь. Вона жила сама у той хаті, де вмерла тьотка Дорогва, в єкоє вона й купила ту хату. Хто зна, скоко вона лежала в том колодязі, колодязь у дворі, глибокї, свиней в їє не було, а корова вже зробилася телям з голоду, ревла в хліві да ніхто й не чув. Опосля приїхав з Кизилов родич їє, да оглянув що їє не видно, осмеркло вже, корову випустив вон у двор, корова стала коло колодязя ревти. Родич позирнув: бо, ноги, як роги, стирчат з води! Одечки! Приїхала міліція, витягли за ноги. Хто в їє є? Нікого нема. Значит, єк нема нікого, признали, що сама втопилася. Гроші в їє були, но грошей ни копейки не знашли, хоча все було на месці. Взяти за горло, то вона й сама оддала, посля кинули в колодязь. От шо робицца! Тепер

вони, брацечко, ходет вскрозь. Панчохи годягають на голови, прорезуют дирки-очі й лекают людей, як чорти. Од двора до двора заходит, чистет льохи, хліві, вистебки, а хто вийде? Кажу, з Богом просинаюся, з Богом і лягаю, і не знаю, чи встану. Тому, Йванку, не цурайтеся, жду вопшем в гості, а там душа з душею, як кажут, вже й поговорет.

*Машина з прицепом — авто з платформою для перевезення вантажів.

**Кузов — частина автомашини, призначена для перевезення людей або вантажу.

***Трудова книжка — документ, в якому вписуються місяці праці протягом трудової діяльності людини. Зберігаємо правопис оригіналу.

Віктор Кордун, один з найталановитіших поетів "постшістдесятників", походить також з Полісся. Подаємо його поезію, присвячену землі, що опинилася за дротом. Вірш з його збірки "Сонцестояння" (Київ, 1991). Вибір його поезій вийшов німецькою мовою з паралельними українськими текстами.

ЗОНА

ВІКТОР КОРДУН

*Моїй поліській землі,
враженій радіацією
під час чорнобильської
катастрофи.*

Земля за колючим дротом,
земля позбавлена волі.
У плинних древлянських широтах
сосни вклякають поволі.

Куди, куди ж ви тікали?
Куди піски течуть під ногами?
Вп'явся коренем п'ятипала
ліс у ґрунт чи у смерть знетями?

Які прозорі ці села! —
Все життя проглядається наскрізь:
у надхмар'ї — жалобний веселик,
у цвітінні — скорботний настрій.

Жив тут Волос нишком донині
серед стад і зірок Волопаса.
І слов'янські боги невинні
з нами яблука їли на Спаса.

Льон і пісня до неба тяглися —
небо синьо днювало у нас на оборі.
Виглядали із хащів, з гушавини листя
лики предків — святі і суворі.
На город та у двір з непроглядної висі
крапав мед чебрецю, натікали з-за обрію зорі.

Чи ж не зрадили ми свою землю? —
ще й у горі залишили потім.

То чи ж я відчахну від душі й відокремлю,
просвітленну кров'ю і потом?

Чи простиш нам, земле пречиста,
що тебе прирекли на засуд?
Плин літописів, тьма літочислень —
все це викреслено із часу.

Розсоталась давно від негоди
по дворах запустілих білизна,
як хоругви безлюдного ходу
в полином полоненій вітчизні.

І бездомні здичавіли коні,
та знайшлося лоша цього літа...
Крізь порожні очниці віконні
їх пасуть назирцем лиш ікони,
по кутках забуті, та вітер,
хоч не знають, чи довго їм жити?

Ти чия, моя земле, чия ти?
І чиї милосердні очі
із досвітніх глибин зірчатих
надивитись на тебе хочуть?

Поки знов ця земля зцілиться,
проминуть і віки, і народи.
Мушу ждати. Незнані побачивши лица,
затамую востаннє свій подих.

Лісі і села за дротом,
і тяжко зітхає глина.
Перед Поліссям, стражденним народом —
стаю на коліна.

Зустрічаємо XXIV Конвенцію, гордимось своєю приналежністю до СУА, підводимо підсумки трирічної праці, плянуватимемо майбутнє! Наше майбутнє — це наші членки. Ось одна із них.

МИСТКИНЯ

Запрошення Тетяні Гаєцькій на персональну виставку, зорганізовану Всесвітньою Координаційною Радою в Київському Музеї літератури 10 січня 1995 р., було чітке і конкретне. Додано було також прохання до Митної Служби України про сприяння в оформленні візи і перевезенні її творів. Напевно, тому і виключало сумніви чи вагання. Довголітня мрія починала здійснюватися — потрібно було підібрати численні картини, аплікації, фотографії, стенд із гербами України, вироби з дерева, інші експонати та готувати їх в дорогу.

В Україну Тетяна їхала четвертий раз, і вже в літаку, коли віддалилися щоденні справи, поверталася до споминів першої подорожі ще в 1972 році. Ще існувала "залізна завіса", ще потрібно було просити дозволу і не дістати його для відвідання родини в Галичині і Гуцульщині. Відважно переступаючи заборони, вона все таки побувала в місцевостях, за якими тужили батьки, котрі, здавалось, були присутні в побуті і святах родини Гаєцьких. Про цей час Тетяна скаже: "Мені весь час здавалось, що я вже тут була, що всі ці вулиці, доми, околиці мені добре знайомі, так неначе я повернулася додому".

Тетяна виплекана українською патріотичною родиною. Батько — відомий львівський адвокат, пізніше декан факультету іноземних мов у Віноні, штат Мінесота, — слідкував, щоб діти росли охочі до знань, свідомі свого призначення.

Із слів Тані: "Україна поневолена. Це входило в наше життя щоденно, ми мусимо підтримувати її, нагадуючи світові про неї. Це був накладений батьками обов'язок, щоб берегти і передати своїм дітям для збереження в поколіннях".

Мати — філолог, працівниця Львівського етнографічного музею, звернувши увагу на вроджений талант доньки, раділа, коли Тетяна малювала "ілюстрації" до своїх оповідань, та домовилась із відомим українським малярем П. Зінченком про лекції для семирічної Тані. Засади і уподобання родинного дому передалися дітям. Допитлива, жвава дівчинка встигала скрізь: і наука гри на фортепіяні, і участь у шкільному хорі, і редагування шкільної газети, і в 13 років курси мистецтва, та перші успіхи в збірних виставках.

Дитинство закінчилося відзнакою школи українознавства — нагородою за найбільше прочитаних українських книжок. Юність переплетена мистецтвом, пов'язана з пластом — ілюструвала пластовий журнал

Тетяна Гаєцька.

Tatianna Gajecy.

"Готуйсь", карти для книжки Олександра Барана та Юрія Гаєцького (брата, широковідомого історика, викладача Києво-Могилянської Академії) "Козаки в 30-літній війні", 1969 р.

А в коледжі захоплюється вивченням мов, бере участь в гуртках — російському, французькому, драматичному. Вже в 1970 р., як голова слов'янського клубу, організовує заняття з писання писанок, приготує з великим успіхом "великодні вечори". Тоді ж і перша нагорода з гуманітарних наук ім. сестри Емануелі Коллінс та поміщення її прізвища в книзі "Хто є хто між студентами американських університетів і коледжів" в 1969—1970 рр.

Далі праця перекладача і редактора в Українському Науковому Інституті Гарвардського Університету, в журналах "Рецензія" та "Протоколи семінарів УНІГУ" і в 1977 р. диплом магістра Гарвардського Університету зі слов'янських мов і літератур.

В ці роки приходять перші успіхи в галузі книжкового оформлення — "Тіні забутих предків" в перекладі Марка Царинника, "Український націоналізм" Джона Армстронга та приготування до друку каталогу Української Академічної Преси.

З 1979 р. Т. Гаєцька стає редактором українського академічного видавництва в Денвері, Колорадо. Це роки творчого виявлення і визначення. Знайомство зі світовими шедеврами під час подорожі в Італію, Австрію, Німеччину, Швейцарію, Францію ще більше

переконає мисткиню в неповторності українського самобутнього мистецтва. Кольорит українського одягу, багатство звичаїв, як і туга за далекою і непізнаною, але рідною і так добре знаною землею, надихає до пошуку індивідуального самовираження.

Вільне композивання, наповнене символікою народного побуту, вдале поєднання кольорів, різноманітність технік та засобів правдиво і зворушливо створюють її мистецьку палітру.

Гість виставки у Києві художниця Ніна Саєнко (представниця міністерства України) сказала, що Т. Гаєцька своїм знанням української історії, різносторонністю художнього виразу вписується в життя народу та його духовне відродження так, що її сприймається як мешканця України. Зрештою, для відвідання України Тетяна використовує кожну можливість.

В 1990 р. — вдруге в Києві як вільний слухач першої сесії Міжнародної Школи Україністики при Міжнародній Асоціації Україністів та Академії Наук України. Вліті 1991 року, як викладач у програмі МШУ, веде початковий курс української мови для англомовних студентів і оформлює свою першу малу приватну виставку портретів, виконаних олівцем, та пастеллю. Сповняється також її велике бажання — вона їде в Яготин і знайомиться з Катериною Білокур. Тоді ж і трійка дітей мисткині дивувала киян знанням української мови і не чулися вони чужинцями, коли 24 серпня 1991 року у вишиванках, з прапорцями в руках прислухалися до виступу своєї мами, яка вітала від діяспори проголошення української самостійної держави. Пізніше, в своїй школі, в Америці, старший син Тарас здобув собі захоплення і подив ровесників та викладачів, розповідаючи про Україну. "Ніколи їм не забути кийвських усмішок і теплої "Ласкаво просимо", — згадує Тетяна.

Вистачає часу Тетяні і на громадську працю. Ще в 1980 році вона стає членкою 38-го Відділу ім. Олени Степанів Союзу Українок Америки. І тут постійно очолює різні референтури: провадить світличку Відділу, в 1987 році як заступниця голови виступає на Вашингтонській конференції з доповіддю про Чорнобиль та організовує Відділ брати участь у різних заходах з приводу трагедії, делегат XXIII Конвенції СУА.

З нагоди Тисячоліття Хрещення України-Руси провадить величавим бенкетом 4 грудня 1988 р.

З доручення парафіяльної Ради УГКЦ Преображення в Денвері відновлює українську суботню школу — вчить, приготує з дітьми різні свята.

Поступово мистецтво стає головною справою життя. Про цей час Тетяна скаже: "Ніколи не сподівалася пов'язати своє професійне життя з мистецтвом. Все вирішилося само собою — спочатку я малювала для себе, потім для приятелів, сьогодні для всіх — це стало потребою моєї душі".

Страсти Христові. Т. Гаєцька, 1994 р.

Зацікавившись різьбарським мистецтвом, Тетяна починає займатися інтарсією, жартівливо стверджуючи, що їй подобається... запах дерева. Виконує різдвяні, великодні прикраси, картки, листівки з квітковими композиціями, побутовими сценками, та далі дитяча тематика, вже не лише для своїх дітей (композиція "Малі колядки").

Її твори з незмінним успіхом експонуються на численних виставках. Вона отримує нагороду в 1994 р. за твір "Великодній ранок" на виставці праць з власної фірми "Українські візерунки" в Канаді. Виробами мисткині цікавляться чужинці. В невеличких крамничках, розташованих в горах Колорадо поблизу Денвера, щораз більше бажаючих придбати художні вироби Т. Гаєцької.

Нині вона сповнена творчими задумами, працює напружено, плянуючи та готуючись до нових виставок, і в Україні також. В її домі, що перетворився на музей українського мистецтва, можна побачити щедрий світ фантазії і любови, мудрости і жаги творення, що черпає надхнення з джерел багатьох поколінь народних майстрів. А серед різноманітних сувенірів, привезених з України, один найкращіший — це невеликий зошит-книжка записів відвідувачів, подарована Тетяні організаторами виставки в Києві, книжка, яка лежала на столі під час величного відкриття аж до офіційного її закриття. В ній і вияв щирого захоплення граціозною карокою мисткинею, і добрі побажання подальших творчих успіхів. Ця книжка, як документ-право, видане Тетяні Гаєцькій бути однією із представників українського мистецтва та продовжувати його традиції в Америці, землі, яка ласкаво уможливила та допомогла мисткині розвинути своє поклонання.

Ірена Чабан.

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ МИСТЕЦЬКИХ СКАРБІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Український народ за свою багатовікову історію нагромадив величезний творчий досвід, вміння розмаїтими засобами створювати високомистецькі твори, зберігаючи прадавні пласти національної культури, займаючи гідне місце у світовій цивілізації. Вадим Щербаківський ще в 1920-их роках на основі вивчення народного мистецтва України, проведення аналогій, порівнянь з духовною культурою інших народів Європи, Єгипту, Азії та ін., писав, що народом, який зберіг заповітом передане йому мистецтво старої високої культури, є народ український, який і до днесь посідає колиску слов'янства.¹ Важливо, що впродовж віків в українському народному мистецтві не загублені попередні надбання, а проходили процеси поступового нагромадження орнаментально-композиційного багатства. Це складні процеси, в яких були періоди піднесення, занепаду і відродження. Про це переконливо стверджують різні види українського народного мистецтва: писанки, вишивки, художні тканини, кераміка, деревообробництво, малювання художнє, металістрво та ін. Кожен із них має свою історію, відмінні художні особливості в першу чергу щодо формотворення, технік виконання, орнаменту, композицій, колориту. Та всіх їх єднають загально-спільні ознаки — непохитна вірність народним традиціям — витоки яких: історична мистецька спадщина. У них крізь віки пронесена народна мудрість, світоглядна філософія, віра, естетичні ідеали, поняття добра і зла.

Узагальнююче комплексне дослідження українського народного мистецтва, всіх його видів, розкриття їх мистецької цінності, аналіза творчості провідних народних майстрів, питань психології творчості та ін. — складні завдання порівняно молодій вітчизняній мистецтвознавчій науці. Є багато труднощів методологічного і методичного, теоретичного характеру та й справи рівномірного вивчення народного мистецтва в усіх районах України. При цьому наші дослідження до проголошення незалежності України обмежувалися лише територією, окресленою теперішніми державними кордонами України. Поза вивченням залишався цілий пласт української культури в діаспорі і зарубіжжі. Ми постійно відчували брак об'єктивної інформації, фактологічних відомостей про дослідницько-творчу діяльність українців в Америці, які плідно працювали і працюють, щоб зберегти і ввести мистецькі здобутки українського народу у світовий науковий обіг. Ми прагнули обмінятися думками з дослідниками, що працюють в

1. В. Щербаківський. Основні елементи... Прага, 1925 р., стор. 13.

Обгортка книжки.
Book cover.

Америці в питаннях історії, теорії і практики традиційного мистецтва народів світу, його значення на рубежі тисячоліття.

В цьому пляні надзвичайно важлива є опублікована праця Зенона Еліїва "Двадцять кіп писанок, великий альбом українських писанок". (Рочестер, Нью-Йорк, 1994 р.). Книжка друкована на безвідблисковому і безкислотному архівному папері, імпортованому із Швеції. Цей спеціальний папір для друку мистецьких картин з часом не жовкне, а друковані на ньому ілюстрації мають м'який оксамитний полиск. Якісний друк відчутний у найтонших нюансах передачі графічних ліній, форм, заставок, ініціалів. Тверда обкладинка книги туго оправлена тканиною вишневого кольору, на якій золотим кольором надруковано назву книги і зображення на центральній площині писанки. На твердій паперовій суперобкладинці в ритмічному позмінному чергуванні скісно розміщені вишневі і чорні смуги. На них в ряд зображені нез'єдані між собою домінуючі мотиви писанкового орнаменту: хрести, сонця, зірки, церкви, дерева, пташини, олені, коні тощо. Вони образно виділені і велично звучать на обкладинці, як символи, образи-обереги писанкового мистецтва. Кольористична гама обгортки книжки посилює враження сприйняття писанки, як дорогоцінного золотого скарбу, як пам'ят-

ника мистецькому генію українського народу. Вважаю, що зовнішнє оформлення книги — це творча знахідка в царині поліграфічного мистецтва. Воно логічно відповідає вагомості поданого змісту книги.

Всі сторінки книги мають чітке планування, продуману подачу читачеві опрацьованого матеріалу. Виділені надруковані в дві колонки підрозділи: Признання і подяка; Слово від автора; Показчик писанкових назв; Показчик місцевостей походження писанок. Текст книги надрукований українською і англійською мовами. Після названих підрозділів пронумеровано 75 таблиць, на яких розміщено строго в симетричному порядку 1200 кольорових ілюстрацій писанок. Всі писанки мають свої числа-місця, написи про їх походження і часто назви орнаментальних мотивів. До кожної таблиці з писанками на листах зліва надруковано пояснення-анотацію. Кольорові фотографії писанок подані на сірому фоні, що сприяє виділенню кольористичної гами кожної писанки. Професійно, із знанням об'єкту дослідження, підібрані всі ілюстрації до книги про українські писанки.

Зенон Елиїв зацікавився писанками понад 40 років тому. Впродовж цього часу він збирав рисунки писанкових орнаментів і вивчав літературні, історичні джерела та писанки в музейних і приватних збірках. Я бачила, як працював Зенон Елиїв у фондах музеїв міста Львова. Йому допомагала невтомна його порадниця, дружина п. Дарія. Вибрати, упорядкувати, дати аналізу тисячам писанок з різних областей України і авторських творів писанкарток Америки — не проста справа. Бо ж орнаментальне багатство писанкового розпису гідне подиву. З. Елиїв виділяє окремі підпараграфи розділів книги про симантику окремих мотивів. Зрозуміло, що орнамент, композиційні схеми, колорит писанок, їх духовно-релігійні символічні функції в системі традиційних свят, звичаїв, обрядів українського народу чекають на монографічне опублікування. Важлива аналіза самого процесу розпису писанок перед Великоднем. У своєму ж альбомному виданні автор обґрунтовує думку, що виробити таку орнаментику, яка є в писанках, могли тільки великі майстри, що важливе завдання для майбутніх дослідників — опрацювати систему класифікації писанок за орнаментом (стор. 13).

Для подачі ілюстрацій писанок в альбомі Зенон Елиїв вибрав два принципи їх групування: за композиційною схемою розміщення орнаменту на поверхні яйця і за місцем походження. Кожна писанка "з метрикою", виразно виділена в альбомі виглядає, як своєрідний мініатюрний шедевр. Зручно їх вивчати, проводити порівняння-паралелі із сучасними творчими процесами. Приклад: директор Музею Церкви-Пам'ятника св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруці Ірина Цегельська привезла в 1995 році колекцію сучасних писанок з м. Харкова. Вони за змістом орнаменту подібні до писанок, описаних С. Кульжинським. До речі, майже 100 років тому С. Кульжинський описав 29 колекцій приватних збірок в Україні,

а Зенон Елиїв також вивчав 29 приватних збірок українських писанок, але в Америці (стор. 7).

Я мала можливість вивчати дослідницько-творчу діяльність однієї з писанкарток в Америці Тані Осадци, її збірку, наукову бібліографічну картотеку. Знаю, яким визнанням-шаною користувалася виставка її писанок і авторських високо професійних творів Аки Перейми в Україні, зокрема в музеях міст Києва і Львова. Мені відомо, яку популяризаційну роботу по писанкарству проводять Лариса і Софійка Зелік. Творчість писанкарток Америки вартує окремого видання, аби бачити індивідуальні риси в традиційному писанкарстві українського народу.

Зенон Елиїв у своїй нелегкій дослідницькій праці поставив завдання — сприяти відродженню і поширенню писанкового мистецтва. Він глибоко вболіває за його майбутню долю. Наводить цікаві спогади з розмови з покійним професором Дем'яном Горняткевичем, що коли він перевозив до Америки свою збірку писанок, зустрівся на кораблі з японським мистецтвознавцем, який дуже зацікавився українськими писанками. Оглянувши частину збірки, цей японець сказав, що українці мусять бути дуже непрактичні, коли творять такі незвичайні шедеври на такому слабому і нетривкому матеріалі, як шкаралупа курячого яйця! (стор. 14). Не з усім я погоджуюсь із японським мистецтвознавцем. Щодо практичності — так, можна роздумувати... Але є інші незнані аспекти таємниць мистецького хисту українського народу. Я бачила, як в 1990-их роках японські діти — учні шкіл в нью-йоркському Українському Музеї залюбки вчилися розписувати складні орнаментально-композиційні схеми і виразно вимовляли українське слово — писанка. Вона захоплює творчу уяву і дітей, і дорослих художників-професіоналів, любителів мистецтва, дизайнерів, ювелірів... Вони прагнуть збагнути її.

Зенон Елиїв присвятив свою нелегку багаторічну працю, щоб проаналізувати писанку-яйце, як символ життя, щоб в опублікованому альбомі показати світові красу української писанки (стор. 15).

Дорогоцінне видання присвячене високомистецьким творам українського народу. Береш в руки книгу, неначе писанку, і відчуваєш глибоку шану і вдячність її творцям.

Раїса Захарчук-Чугай,
доктор мистецтвознавства.

Книжку можна набути в автора.

Zenon Elyjiw
374 Dorchester Rd.
Rochester, NY 14610
Пересилка до Канади — 3.50 дол.

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

(Закінчення)

На Прикарпатті дерев'яні іграшки виготовляли у селах Тростянець, Татарів, Стопчатів, Іллінці Івано-Франківської обл., Паланики, Володимирці, Стоянів, Наконечне Львівської обл. Великим осередком виготовлення дерев'яних мальованих іграшок було м. Яворів Львівської обл. Наприкінці XIX ст. за даними щорічника "Przewodnik przemysłowy", їхнім виробництвом тут займалось 89 родин, кожна з яких протягом року виробляла близько 3,600 екземплярів. У переліку виробів названі одно- і двокінні візочки, меблики, колісочки, тарахкальця, скрипочки, описи яких викликають аналогії з пізнішими зразками, збереженими у музеях. Для їх виготовлення яворівські майстри застосовували столярні способи. Оздоблювали квітково-рослинним орнаментом, намальованим синіми, червоними, жовтими, зеленими барвами на чистому тлі дерева.

Крім іграшок столярних форм виготовляли також точені — горнятка, глечики, маснички, свистки, сопілки. Вони вирізнялися досконаліми, ретельно виточеними формами, оздобленими довкола тонькими різьбленими, тисненими та мальованими пасочками.

У 1896 році у Яворові була створена Забавкарська школа. Завданням її було на основі давніх мистецьких традицій підтримати й розвинути забавкарський промисел, який почав занепадати внаслідок появи закордонних фабричних іграшок. Окрім навчання школа займалась збутом, організацією виставок, конкурсів іграшок, виготовлених її учнями та майстрами, які працювали у домашніх умовах. У часі Першої світової війни школа припинила свою діяльність. Пізніше, у 1943 році, вона була знову відновлена під керівництвом В. Стебельського і проіснувала ще один рік.

Відомим осередком виготовлення дерев'яних іграшок було також село Коріниця, що на Ярославщині (тепер територія Польщі). У Музеї етнографії та художнього промислу НАН України збереглися окремі зразки цього осередку: іграшкові меблики — столик, лава-диван, ліжечко тощо, знаряддя праці — праник, магілвниця, пекарська лопата, граблі тощо. Виготовлені вони з соснового та липового дерева. Декотрі оздоблені мальованим чи різьбленим орнаментом. Меблики мають профільовані стінки.

Глиняні іграшки наприкінці XIX ст. виготовляли майже в усіх гончарних центрах. Їх виліплювали переважно жінки та діти, а іноді і досвідчені гончарі. У перелік виробів входили ляльки, птахи, коники, які у кожному осередку мали льокальні особливості формотворення та оздоблення.

Дерев'яна масничка, оздоблена тисненням та мальованим фрагментом. Яворів Львівської області, перша половина XX ст.

Wooden butter churn. Yavoriv. Early 20th century.

У найбільшому осередку Полтавщини, селі Опішня, виготовляли ляльки у вигляді пань з немовлям на руках, кошиком чи куркою під пахвою — "баринь", різноманітних свищиків, які зображували тварин — коників, півників, квочку з курчатами тощо. Виліплювали ці іграшки з білої глини. Поверхню вкривали простими геометричними мотиками з цятчок, прямих, перехрещених, хвилястих ліній, які відтворювали жіночий одяг чи ознаки тварин. Виконували їх ангобами білого та коричневого кольору. Пізніше в оздобленні іграшок полтавські майстри почали застосовувати коричневу й зелену поливу.

На зламі XIX—XX ст. в Опішні стараннями Полтавського земства була організована гончарна майстерня, де поряд з вжитковим посудом виготовляли іграшки. Земство видало також альбом із зразками гончарних виробів, у тому числі й іграшок.

Виготовлення керамічних іграшок було поширеним в Ізюмі, Новій Володазі, Валках Харківської області.

На Поділлі, як дізнаємось з вивчення стану кустарних промислів, проведеному на початку XX ст. О. Прусевичем, глиняні іграшки виготовляли у Смирніччі, Мінківцях, Заміхові, Адамівці Хмельницької обл., Барі, Василівці, Паланці, Гайсині, Бубнівці, Лугах Вінницької обл. Асортимент виробів цих осередків повторював відомі типи — ляльки, фігурки тварин, іграшковий посуд — виліплені руками чи на гончарному крузі та оздоблені лаконічним розписом.

Талановитим майстром виготовлення іграшок був Яків Бацуца з с. Адамівка. Декотрі з його творів зберігаються у фондах Музею етнографії та художнього промислу НАН України у Львові. Це жінка з дитиною, дзбаночки, глечики, мисочки тощо. Розмальовані вони у традиційній для цього осередку манері — квітково-рослинними орнаментами, нанесеними коричневим ангобом по червонястому черепку. У с. Бубнівка Вінницької області поширеними були коники, баранчики, гусочки, собачки тощо. За найкращого майстра виготовлення дитячих іграшок вважали Миколу Глухенького, який не мав власного горна і тільки їх виробляв.

Відомими осередками на Волині наприкінці XIX поч. XX ст. були Великий Кунинець, Вишнівець Тернопільської обл., Острог Рівенської обл., Кульчин Волинської. Подібно до інших регіонів, коло образів тут традиційне — ляльки, фігурки тварин. Особливість їхня полягає у м'якому ліпленні форми, витончених, струнких силюетах, властивих як жіночим фігуркам, так і зображенням вершників, тварин. Окрім згаданих типів з осередків Острог, Кульчин походять мініатюрні посудинки — двійнята, дзбаночки, мисочки.

Про бойківські іграшки дає уявлення їхня колекція з Національного музею у Львові, зібрана В. Шухевичем. У ній представлені зразки з відомих гончарних центрів, які діяли в першій половині XX ст. у Стрию, Самборі, Салаші, Старій Солі, Миколаєві. Оригінальними є теракотові вершники, жінка з немовлям, їздець на птасі, розписані білими вертикальними смугами. З Старої Солі походять керамічні тарахкальця у вигляді яєчка, поверхня якого оздоблена солярними знаками.

Крім дерева та глини для виготовлення іграшок застосовували і інші матеріали. Унікальними з цього погляду є гуцульські фігурки коників, вершників, баранчиків, які виготовляли у с. Брустурів, Річка, Шешори на Івано-Франківщині.

У тих місцевостях, де набуло розвитку лозоплетіння, рогозоплетіння, соломоплетіння побутували іграшки, виплетені з цих матеріалів. Наприкінці XIX ст. найбільші центри лозоплетіння зосередились у тодішніх Київській, Чернігівській, Полтавській, Подільській губерніях та в Галичині. Іграшкові плетені візки виготовляли в Остері на Київщині. Попри виготовлення кошиків для дорослих майстри сіл Бібрка, Наконечне, Вільшаниця Львівської обл., Мишин, Джурів, Прутівка Івано-Франківської обл., Пишківці, Хотовиці Тернопільської обл. виплітали й маленькі, призначені до забави дітям. Для малюків плели солом'яні тарахкальця у вигляді порожнистої подушечки, настромленої на круглу дерев'яну паличку. В середині подушечки знаходились горошинки, при струшуванні вони створювали звук і тим забавляли дитину. Поширеним типом іграшок були солом'яні ляльки, що традиційно

*Солом'яне тарахкальце. Село Незнанів Львівської області. 1930-ті роки.
Straw rattle. Village of Neznaniv in Lviv region, 1930's.*

побутували у районах вирощування жита й пшениці. Виробляли їх з пучка соломі, який перев'язували так, щоб виділити у ляльки голову, стан, руки, рідко ноги. Як матеріал для виготовлення ляльок застосовували також тканину. Такі ляльки були відомими по цілій Україні, оскільки без особливих зусиль їх могла "скрутити", "зв'язати", "зшити" кожна селянка.

Незважаючи на значне поширення наприкінці XIX—першій пол. XX ст. осередків, у яких займались виробництвом традиційних іграшок, цей період у їхньому розвитку був складним і неоднозначним. Заходи, вжиті товариствами сприяння народному мистецтву, земствами, культурними, громадськими діячами, меценатами почасти пригальмували її занепад, але не зупинили його. Вироби народних майстрів, не витримуючи конкуренції з фабрично-заводською продукцією, втрачають ринки збуту, здешевлюються, що відповідно позначилося на їхніх художніх якостях, масовості виготовлення.

Великої шкоди розвитку народних промислів завдала Перша світова війна та спричинені нею економічні кризи. Багато майстрів емігрувало у країни Західної Європи та в Канаду, США, Австралію.

У 20-их роках була спроба підняти забавкарський промисел створенням у традиційних його центрах художньо-промислових артелів. Такі артілі часто на базі земських майстерень, училищ, шкіл були організовані в Опішні, Адамівці, Вишнівці, пізніше в Яворові та ін. Їхня діяльність була скерована на масове продукування іграшок. З цією метою у виробничі процеси запроваджувалося нове устаткування, механізми

та пристрої, які з одного боку сприяли збільшенню обсягів, а з іншого гальмували творчий процес ручної праці, вносили штамп, шаблон. Майстерність забавкарів зводилась до копіювання зразків-етальонів. Крім того в асортимент виробів вводилися "нові" зразки, розраховані на ідеологічну кон'юнктуру. Це сюжетні зображення подій перших п'ятирічок, фігурки комісарів, червоноармійців, тематика й образний зміст яких були чужими, не притаманними природі народної іграшки, нівелювали її традиції. "Оновлення" асортименту у свою чергу позначилося і на стилістичних особливостях іграшки. Помітно збільшуються її розміри, з'являються багатофігурні композиції, що позбавляє її іграшковості, наближує до пластики малих форм. Нова організація виробництва, отже, не мала бажаних результатів. В той же час у своєму традиційному середовищі — селянському побуті — іграшка зберігала регіональну своєрідність та функціональну роллю. У місцевостях передусім далеко розташованих від підприємств, народні майстри виготовляли іграшки традиційних форм для власних потреб або ж на місцевий ринок.

У 50—60-их роках, в наслідок зростання впливу соціальних та економічних чинників, на сферу традиційно-побутової культури тенденції до зміни характеру ужитковості виробів народних майстрів, у тому числі й іграшки, посилюються. Іграшка стає не стільки предметом гри, скільки оздобленням, прикрасою, сувеніром, з властивими їм оповідністю, зверненням до сюжетних композицій. В них народні майстри намагаються відобразити сучасні їм теми, навіяні життям, власним досвідом чи взяті з інших видів мистецтва та літературних творів. Водночас наполегливі вимоги виставок відображати нові форми колгоспного побуту, військову та історичну тематику, приводять до появи незвичайних сюжетів, наївно і прямолінійно вирішених. Прикладом їх є композиції "Колгоспний бригадир", "Тракторист", "Птахоферма",

"Годівля курей у колгоспі", "Колгоспне весілля", "Парада", "За Наполеоном", "Декрет про мир" та ін. Як прикмети часу, у наступні роки ці напрямки виявляються з більшою силою, поглиблюючи кризові процеси у розвитку іграшки. Поволі згасають її традиційні центри. З кожним роком стає все менше майстрів, які виготовляють іграшки. Проте, незважаючи на суперечності у розвитку та неоднозначність оцінки їх, іграшка продовжує існувати. У різних куточках України живуть і творять народні майстри — Ю. та Р. Ілюки (Косів), М. Матійчак (Брустурів), М. Шмадюк (Річка) в Івано-Франківській обл., С. Лопачак, Ю. Прийма (Яворів) у Львівській обл., Г. Дзюма (Вишнівець), І. Бойко (Гончарівка) Тернопільській обл., К. Гаврилюк (Рокита) Волинській обл., Г. Прокopenко, Ф. Міщенко (Бубнівка) у Вінницькій обл., М. Тарасенко (Дибинці) у Київській обл., С. Грунь (Валки), В. Цибульник (Огульці) у Харківській обл. та ін. Вони і є охоронцями її традицій. Твори цих майстрів можна побачити в експозиції та фондах музеїв, на виставках декоративно-ужиткового мистецтва, в художніх сальонах. Купують їх для окраси житла, як сувенір, подарунок на згадку. На лекціях з трудового навчання, заняттях гуртків дитячої та юнацької творчості вони передають свій досвід молодому поколінню.

У нинішній час українського відродження звернення до національної культури набуває особливого значення. Часточкою її, яка несе елементи світогляду та художніх уявлень минулих епох, є народна іграшка. Однаково важливими сьогодні є її художньо-естетична, пізнавальна, виховна функції. Однак зберегти народну іграшку може лише розумне, критично-зважене ставлення до традицій. Життєздатність народної іграшки багато в чому залежить від того, наскільки органічним буде її зв'язок з сучасним культурним середовищем.

Дерев'яний бондарний посуд, оздоблений випалюванням. Гуцульщина, 1930-ті роки.
Wooden barrel. Ornamental wood-burning. Hutsul region 1930's.

XXIV КОНВЕНЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ (24—27 ТРАВНЯ 1996 РОКУ)

*Конвенційний Комітет XXIV Конвенції СУА. Перший ряд (зліва) Оксана Фаріон — голова Філядельфійської Округи, Марія Кондрат, Христина Іжак. Другий ряд: Лідія Бук, Христина Райтарівська, Віра Кліш.
Convention Committee of the XXIVth UNWLA Convention. First row from left: Oxana Farion, head of Philadelphia region, Maria Kondrat and Chrystyna Izhak. Second row: Lidia Buk, Chrystyna Raytariwska, Vira Klish.*

КОНВЕНЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова	Марія Кондрат
Заступниця голови	Христина Хомин-Іжак
Протоколярна секретарка	Лідія Бук
Кореспонденційна секретарка	Віра Кліш
Скарбничка	Христина Райтарівська
Почесна членка	Оксана Фаріон, голова Округи

Відпоручниця Екзекутиви СУА — Таїсса Турянська

КОНВЕНЦІЙНІ КОМІСІЇ

1. Адміністративна — відповідальна Христина Хомин-Іжак, заступниця голови Конвенційного Комітету.
2. Реєстраційна — відповідальна Роксоляна Луців (88-ий Відділ).
3. Прийом-гостинність — відповідальні Наталія Гаркінс (88-ий Відділ),
Марія Пазуняк (54-ий Відділ).
4. Бенкетова — відповідальна Теофіля Мельничук (90-ий Відділ).
5. Програмова — відповідальна Оріся Новосівська (90-ий Відділ).
6. Пресова — Галина Царинник (44-ий Відділ).
7. Перша допомога — відповідальні д-р Ірена Столяр (54-ий Відділ),
медсестри — Марта Амаро (90-ий Відділ), Галина Пиріг (90-ий Відділ).
8. Мистецьке оформлення залі — Роксоляна Гіліцінська.

XXIV КОНВЕНЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПРОГРАМА

П'ЯТНИЦЯ, 24 ТРАВНЯ 1996

- 12:00 Реєстрація
2:00 — 5:00 Засідання Головної Управи
5:00 — 5:30 ПЕРЕРВА
6:30 — 9:00 Передконвенційна програма — *Ірина Куровицька*
9:00 — 11:00 Прийняття

СУБОТА, 25 ТРАВНЯ, 1996

- 9:30 Церемонія відкриття • Молитва — *Варка Бачинська*
1. Привіт — *Марія Кондрат*, голова Конвенційного Комітету
 2. Відкриття XXIV Конвенції СУА — *Анна Кравчук*, голова СУА
 3. Звіт Реєстраційної Комісії — ствердження кворуму
 4. Прийняття порядку нарад і правильного порядку Конвенції
 5. Покликання почесної президії
 6. Вибір ділової президії
 7. Вибір Комісії для перевірки протоколу XXIII Конвенції
 8. Затвердження Резолюційної Комісії
 9. Слово — *Анни Кравчук*, голови СУА
 10. Фінансовий звіт — *Таїсса Турянська*
 11. Звіт Контрольної Комісії — *Іванна Ратич*
 12. Запити до звітів членів Головної Управи і дискусія
 13. Прийняття звітів членів Головної Управи СУА
- 12:30 — 3:00 ПОЛУДЕНОК з нагоди 70-ліття СУА — *Марта Богачевська-Хом'як*
3:00 ПЛЕНУМ
14. Схвалення поправок до Статуту — *Іванна Ратич*
 15. Надання почесного членства
- 4:30 — 6:30 СЕМІНАРИ РЕФЕРЕНТУР
- 4:30 — 5:30 — Суспільної Опіки — *Лідія Черник*
4:30 — 5:30 — Виховної — *Ірена Олексюк, Ольга Третьяк*
5:30 — 6:30 — Стипендійної — *Люба Більовщук*
5:30 — 6:30 — Журналу "Наше Життя" — *Ірена Чабан, Тамара Стадниченко,*
Пресової — *Ярослава Рубель*
- 7:30 ВЕЧЕРЯ

НЕДІЛЯ, 26 ТРАВНЯ 1996

- 8:30 — 9:30 БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ
9:30 — 10:00 Відзначення 10-ої річниці чорнобильської катастрофи — *Лідія Черник*
10:00 — 12:00 СЕМІНАРИ РЕФЕРЕНТУР
- 10:00 — 11:00 — Організаційної — *Наталія Даниленко, Софія Геврик*
10:00 — 11:00 — Мистецько-музейної — *Люба Фірчук*
11:00 — 12:00 — Фінансової — *Таїсса Турянська, Рома Шуган*
11:00 — 12:00 — Екології — *Ірина Куровицька*
- 12:00 ПОЛУДЕНОК
2:00 — 3:30 ПЛЕНУМ — Підсумки семінарів та рекомендації
3:30 — 4:30 Номінаційна комісія, *Надія Савчук*, голова
4:30 — 5:30 Вибори Головної Управи та Контрольної Комісії
6:00 КОКТЕЙЛ — Знайомство з новообраною головою
7:00 БЕНКЕТ — головний доповідач *Олена Крандакова*, — народний депутат України, голова Комітету у справах жінок, материнства і дитинства при президенті України
Вручення грамот почесним членкам

ПОНЕДІЛОК, 27 ТРАВНЯ 1996

- 9:30 — 10:30 СЕМІНАРИ РЕФЕРЕНТУР
- Відділів далекого віддалення — *Марія Наваринська* Молодших відділів
Вільних членок — *Софія Геврик* Англomовних відділів
- 10:30 — 12:00 ПЛЕНУМ
- Привіт — голова СУА
Схвалення резолюцій Прийняття протоколу XXIII Конвенції СУА
- 12:00 — 1:00 ПОЛУДЕНОК
1:00 — 3:00 Пленум. Внески і запити
3:00 Закриття Конвенції

XXIV CONVENTION UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC. PROGRAM

FRIDAY, MAY 24, 1996

12:00 noon Registration
2:00 PM — 5:00 PM UNWLA National Board meeting
6:30 PM — 9:00 PM Pre-Convention Program — *Iryna Kurowyckyj*
9:00 PM — 11:00 PM Wine & Cheese Reception

SATURDAY, MAY 25, 1996

9:30 AM Opening Ceremonies • Prayer recital — *Barbara Bachynsky*
1. Welcome Address — *Maria Kondrat*, Convention Committee Chair
2. Opening of the XXIV Convention — *Anna Krawczuk*, President of UNWLA
3. Report of Credentials Committee — verification of quorum
4. Approval of Convention Program and Rules of Procedure
5. Introduction of Honored Guests
6. Election of Convention Officers
7. Appointment of Committee to approve Minutes of the XXIII Convention
8. Approval of the Resolutions Committee
9. Address — *Anna Krawczuk*, President of the UNWLA
10. Financial Report — *Taissa Turiansky*, Financial Secretary of the UNWLA
11. Auditing Committee Report — *Ivanna Ratych*, Auditing Committee Chair
12. UNWLA National Board Reports — questions and discussion period
13. Approval of Reports of UNWLA National Board
12:30 PM LUNCHEON. 70th Anniversary of UNWLA — *Marta Bohachevsky-Chomiak* —
Keynote Speaker.
Presentation of Citations
3:00 PM PLENARY SESSION
14. Adoption of Amendments to the Bylaws — *Ivanna Ratych*
15. Conferring of UNWLA honorary memberships
4:30 PM — 6:30 PM SEMINARS
4:30 PM — 5:30 PM — Social Welfare — *Lidia Czernyk*
4:30 PM — 5:30 PM — Education — *Irena S. Oleksiuk*
5:30 PM — 6:30 PM — Scholarship Program — *Luba Bilowchtchuk*
5:30 PM — 6:30 PM — *OUR LIFE* — *Irena Chaban*, *Tamara Stadnychenko* and
Press — *Jaroslawa Rubel*

7:30 PM DINNER

SUNDAY, MAY 26, 1996

8:30 AM — 9:30 AM DIVINE LITURGIES
9:30 AM — 10:00 AM Commemoration of 10th Anniversary of Chernobyl disaster — *Lidia Czernyk*
10:00 AM — 12:00 noon SEMINARS
10:00 AM — 11:00 AM — Organization — *Natalia Danylenko & Sophia Hewryk*
10:00 AM — 11:00 AM — Art/Museum — *Luba Firchuk*
11:00 AM — 12:00 noon — Financial — *Taissa Turiansky & Roma Shuhan*
11:00 AM — 12:00 noon — Ecology — *Iryna Kurowyckyj*

12:00 noon LUNCHEON
2:00 PM — 3:30 PM PLENARY SESSION — Reports on Seminars
3:30 PM — 4:30 PM Nominating Committee, *Nadia Savchuk*, Chair
4:30 PM — 5:30 PM Election of National Board Officers and Auditing Committee
6:00 PM COCKTAIL — Meet President elect
7:00 PM BANQUET. Keynote speaker Deputy *Olena Krandakova* of Ukraine
Presentation of Honorary Membership Scrolls

MONDAY, MAY 27, 1996

9:30 AM — 10:30 AM SEMINARS
Branches-at-Large — *Maria Nawarynska* Younger Branches
Members-at-Large — *Sophia Hewryk* English Speaking Branches
10:30 AM — 12:00 noon PLENARY SESSION
Address — President of UNWLA
Adoption of Resolutions
Approval of Minutes of the XXIII Convention
12:00 noon — 1:00 PM LUNCHEON
1:00 PM — 3:00 PM Miscellaneous
3:00 PM Adjournment of Convention

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

APRIL 1996

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

MOURNING BELLS

by CAMILLA HUK

*We dedicate this issue to the
victims of Chornobyl (1986—1996).*

In Bangladesh the mourning bell does ring,
as terror-ential, raging waters bear away Mother,
child, and brother.
Clinging silk saris shroud their bodies, leaving only their
disquieted faces exposed,
and locking forever in their minds' eyes,
the sight of God's blue sky
and trees and leaves weaving endlessly.

And sealed in their mouths, the names of all their
gods and loved ones.

The copper basins clang against the rocks in the water
but the sound echoes upon emptied lands,
rivaling the peal of the mourning bells.

In the mountains of Iraq,
a turbaned father scratches away the dried ground
to place his last born's shrouded body in its grave
while the grieving mother wales her grief,
across the dense waves of Kurds,
And soon, echoes of other bereaved souls join her in a
common squall.

In Chornobyl, there is only silence in the parched land.
An old babushka-d woman sits motionless
while her cow roams through the deserted village
of thatched huts,
in which now only the cemetary grows.

Children's voices
ring from a distance,
straining lethargic lungs,
while their mothers measure time.

In Rumania cages jam afflicted, untouched,
untended children,
while the prettier, more healthy ones
are inspected by friendly foreigners
"for export".

God
forgive me for doubting your wisdom
or your love
and help me to understand WHY.

May 3, 1991.

Continuing our series on the Chornobyl nuclear disaster, we turn to the problem of global efforts to dispose of nuclear waste and the continuing hazards of nuclear contamination. Below, in full, are the remarks of Iryna Kurowyckyj who was a panelist at the workshop on Environmental Disaster and Its Effects on Women and Children. Ms. Kurowyckyj is vice-president in charge of Public Relations of the UNWLA and honorary president of NCW (National Council of Women).

ENVIRONMENTAL CATASTROPHE: NUCLEAR WASTE AND ITS EFFECT ON THE ENVIRONMENT

Iryna Kurowyckyj

Next year in April of 1996 the world will mark the tenth anniversary of the nuclear power plant explosion in Chornobyl, Ukraine which irradiated most of Europe and points as distant as California.

The Soviets were responsible for this disaster and left the federation of Ukraine, Belarus, and Russia to deal with it.

The disaster has no parallel in modern history.

According to the "Washington Post" National Weedky Edition, Chornobyl today, nine years after the disaster, still has high levels of contamination in the area surrounding the nuclear plant.

The greatest problem in the long term is the movement of nuclear contamination by underground water as reported by the French government's institute for Protection and Nuclear Safety in April of this year. The ground water flowing toward the Prypiat River picks up radioactive particles under the powerplant. More radiation is picked up from the bed of the cooling pond, where radioactive water was pumped during the 1986 accident. Radiation reaching the river flows into the Dnipro River — the Ukrainian Mississippi. The sarcophagus built to shield the atmosphere from the radiation inside is cracking and deteriorating faster than expected, allowing radioactive dust to seep into the air.

It is estimated that there are 800 temporary nuclear dumping sites with high concentrations of plutonium scattered among the abandoned farms and villages in the forests of the exclusion zones. These sites continue to contaminate the environment. Many are unmapped. Yet in 1995, more than 24 million people, mostly farmers,

continue to live in contaminated territories with polluted air, water and soil.

The government of Ukraine agreed this April to permanently close Chornobyl by 1999. This decision has been applauded by Western nuclear industry and government officials.

The Ukrainian laws on nuclear activity and radioactive security states that radioactive wastes may not be brought to the territory of Ukraine from other countries. Yet outside the city of Rivno, Ukraine, canisters of radioactive waste with unknown origins arrived for burial.

The problem of nuclear waste utilization and the cleanup of radioactive pollution has not yet been solved in Ukraine. The construction of plants for utilization of nuclear and radioactive waste and the creation of special repositories for their final entombment are planned by the complex program of modernization worked out in Naples by the Ukrainian energy industry in accordance with the G-7 "Action Plan".

The plans for the construction of "Ukryttia-2" ("Shield-2") have recently been prepared by the "Alliance" consortium. In accordance with this project the great quantity of radioactive wastes from the Chornobyl territory will be entombed in this object.

Ukraine, Belarus and Russia are not the only countries burying nuclear waste in the earth's surface. In Senegal, Africa buried nuclear waste is starting to leak into the ocean. In other parts of the world we find similar situations. Japan, because of earthquake conditions, dumps its nuclear waste directly into the ocean. Even-

tually, this waste will spread throughout the oceans of the world. Since the early 1950's the then Soviet Union, pumped billions of gallons of radioactive liquid waste directly into the ground. This practice continues today among the former Soviet republics, especially the Russian Federation.

Some countries have found solutions to the nuclear waste problem and are taking advantage of this by turning it into a profitable business. The Canadian Atomic Energy Commission has determined that radioactive waste may be safely contained beneath the earth's surface and is willing to store other countries' nuclear waste for a price. The U.S. Department of Energy has decided to store all of the nation's radioactive byproducts at a site in Nevada, near Yucca Mountain. The U.S. has made arrangements with the Russian Federation regarding the disposition of nuclear weapons and their conversion for peaceable use. Price is currently being discussed.

Through the years a number of accidents have occurred at nuclear power plants. Most of these acci-

dents were partially the results of mistakes made by (fallable) human operators. At this time in Eastern Europe there are two nuclear reactors considered by many experts to be the most dangerous. They are "Ignalina" in Lithuania and "Kozludui" in Bulgaria. Source: "The New York Times" November 15, 1992. In 1993 there were 430 nuclear power plants in operation. 100 more were in the process of being built.

"War and Peace Digest" vol. 3, no. 8 1995 states: "There is a nearly 50% chance that a complete nuclear meltdown could occur in the U.S. within the next ten years." The peaceful use of nuclear power in the long term can be far more deadly and life threatening to human life than the Hiroshima bombing. I have only touched the tip of the iceberg!

I would like to end on this note. We are the keepers of this earth. We all must have input in preserving it for future generations. Concerned citizens must act now and urge their governments to be more responsible in the quest to harness nuclear power!

CHILDREN OF UKRAINE

By Dr. ZORESLAVA NIZHNIK

It is a well-known fact that the demographic situation in Ukraine is deteriorating every year. The birth rate is plummeting. In the 1970s there were 70 births per year per 1000 women aged 15-49; by 1993 this figure had fallen to 46 births per thousand. Over the same period, the mortality rate increased, rising from 13.4 per thousand in 1992 to 14.6 per thousand in 1994. With the mortality rate exceeding the birth rate, population growth fell to 4.5 per thousand in 1994. In 1994, the mortality rate of children under 1 year of age was 14.4%. According to official statistics, pregnancy outcomes were unfavorable in approximately 50,000. The causes of this phenomenon have not been adequately examined, but the complex political and economic circumstances stemming from the problem-laden process of de-

mocratization, higher stress levels, socio-economic instability, the introduction of the free market, the accident at the Chernobyl Nuclear Power Station, industrial waste and soil, air and water contamination may all be viewed as contributing factors. The result, however, is that Ukraine's population is declining at a steady rate and this demographic situation has become a source of particular concern.

It is obvious that the Ukrainian family is at risk and that there is a need to develop measures to protect the family, and particularly women and children, from a wide array of social, medical and ecological threats which have arisen from the political and environmental changes and upheavals of recent years.

Under the leadership of the Institute of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology, a multifaceted and extensive scientific study of health issues affecting women and children has been initiated. The project, "Family and Children of Ukraine", is an integral part of an international study of pregnancy and childhood which was begun by the World Health Organization. 14 European nations are participating in the project with the goal of defining biological, ecological, social, medical, psycho-social and cultural factors that effect health and survival capacity of the family, the fetus, the child, and subsequently, future generations.

In Ukraine, the study began in 1993-94 with the observation of approximately 15,000 pregnant women registered at the maternity clinics in participating cities and regions including Kyiv, Mariupol, Dniprodzherzhynsk, Ivano-Frankivsk, and Krasnij Luh. The project was designed to develop a database which would provide information on family lifestyles and help medical professionals and government authorities to design programs and policies which would assist parents in raising children. Currently, questionnaires are being distributed by medical staff from maternity and pediatric clinics to families to determine family lifestyle and to monitor child development. Responses are

sent to the project coordination center in Kyiv where the information is collated and stored, providing a database which will hopefully provide answers to a whole series of questions about contemporary life of Ukrainian families and will be of interest to various organizations concerned with the welfare of those families. The results of the study will provide a basis for evaluating the effects of social, ecological and medical problems on the health of infants and children; this will, in turn, lead to developing strategies for protecting and strengthening the gene pool by means of improving the social, ecological, and medical protection of mothers, children and families. One of the long range aims of the project is to provide an insight into the future of today's Ukrainian children and the future of children of the next generation.

About the author: Dr. Zoreslava Nizhnik is Director of the Department of Family Health Problems at the Institute of Pediatrics, Obstetrics, and Gynecology at the Academy of Medical Science in Kyiv. She is Research Director and Coordination of the "Children of Ukraine" project and was a panelist at the workshop on Environmental Disaster and its Effects on Women and Children which was held in Beijing, China at the United Nations Fourth World Conference on Women.

THE FORGOTTEN HOLOCAUST

by NATALIE MASON GAWDIAK

Undoubtedly, many historians will give Mikhail Gorbachev "credit" for ushering in the period of glasnost that many felt led to the undoing of the Soviet Union. But one wonders how much of this was conscious effort on his part and how much was just giving a name to an avalanche that was already roaring downhill? In September of 1989, Boris Yeltsin predicted that Gorbachev had only about six months to a year to address the social and economic problems that were tearing the USSR apart, or face a "revolution that will push the Soviet Union over the edge of the abyss." On the TV show "Good Morning America," Yeltsin said, "You have a crisis in the economic system, in the financial system — a national crisis, a nationalities crisis, a social crisis and a crisis in the party as well."

And there was, of course, the crisis of the Chernobyl nuclear disaster and its aftermath. Many of those same historians that today laud Gorbachev for his role in changing the Soviet Union, have overlooked his role in the coverup of the Chernobyl nuclear disaster a decade ago. And although the Bible tells us that we should not judge others, perhaps it is permissible to urge those responsible for a great wrong to publicly admit that wrong and ask for forgiveness. Although Gorbachev was not personally responsible for the disaster,

he was personally responsible for the decision to withhold information from the public. This terrible decision resulted in having people carry out their normal outdoor activities in the highly radioactive zone. President Gorbachev tried to keep the news of the disaster from his own people and from the rest of the planet. The Soviet Union, under his direction, refused aid from outside sources for a very long time. Moreover, even to this day, information about the exact number of people who died immediately after the explosion and who died in the months afterwards has never been released. In a cynical public relations move, the USSR retained the International Atomic Energy Agency to do a whitewash assessment of the tragedy. In this "scientific" study, undertaken by 200 scientists from various countries, the people who helped and those who were forced to clean up the radioactive debris and to attempt to contain the radioactive emission were not examined. Most of us can only wonder how many of these people are still alive today.

The law recognizes the crime of "negligent homicide" but there are no laws that recognize negligent genocide." If one needs a definition for what the latter might be, one need only look at what M. Gorbachev did, or rather failed to do, in the terrible Spring of 1986.

M. Gorbachev Speaks

by NATALIE MASON GAWDIAK

«Beyond this, there is the need of this entire region for a single voice — a mature and experienced voice — in world affairs. The importance of this problem is apparent in the commanding figure and present position of Gorbachev, a statesman of world stature and competence, without whose service as a spokesman for peoples in this entire area all would be impoverished. It is hard to think of any of the aspirants for independence who, trying to "go it alone," could be as useful to world peace, or even to themselves, as this one common and enlightened voice in world affairs could be to all of them.»

(George F. Kennan, "Communism in Russian History," *Foreign Affairs*, Winter 1990-91, p. 183).

M. Gorbachev speaks
to the world, saying,
"I was, to the best
of my knowledge,
not directly responsible
for the agonizing deaths
of anyone. To be sure,
there was a radioactive cloud
(see how candid I am!)
but it passed over my head
and I happened not
to be looking up that day.

Besides, the leaders
of the Western world
I knew would forgive me
this venial triviality
for the sake
of what History
would call *Detente*
(not to mention
their own reactors purring
on the edge of cities.)

Here in the Soviet Union,
furthermore, we are rich in people
and have always found them
to be, as your specialists might say,
'a renewable resource.'
The West, being civilized,
has a way of averting
its view from unpleasant
scenarios, such as those
its satellites must surely have seen,
and their journalists,
while fierce on their own terrain

are easily charmed
by diplomatic receptions or
by the 'candid contacts'
we arrange.

In this 'land of mystery'
where the rules of the game
are so different
from those at home,
they can be easily trained
to accept with gratitude
whatever 'statistics'
we compose on a given day.

And who, after all,
when the houselights dim
at the Bolshoi ballet
would mention — even in whispers —
the skin sliding off
the humans who tried
to crawl away
from Chornobyl that day?

Really, gentlemen,
as even your Bible says,
there is a time
and a place
for everything.

About the author: Natalia Mason Gawdiak is an American of Irish descent and works as an editor for a federal agency in Washington, D.C. She is married to a Ukrainian and takes an active interest in Ukrainian community affairs.

Pandora's Parcel to Ukraine. 1993.

NATALKA HUSAR'S BLACK SEA BLUE BY MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

With our complex relationships to the land of our parents and to our country, our generation may not yet have a voice, but we do have a portrait. The canvasses painted by Nataalka Husar, especially after her visit to Ukraine in 1992, are disturbing, as is any great art. The layering of images, romantic, tawdry, kitschy, realistic, twisted and haunting are as disturbing and as real as a violent dream that both reflects our mood and shapes it.

Husar's paintings are not pretty. Their grotesqueness at times borders on satire. Yet as truly great satire, it cuts through the laughter to the salt of tears. Husar, at least for me, has captured the Ukrainian experience. I would like to be able to write in the way she paints.

First, the layering. Image overlaid with image, all related, in a style that reminds me of the best of Virginia Woolf's prose. The reduction of the images to words is as difficult as translating a haunting symbolist poem into a different language: the danger is not so much simplification as distortion of the mood. Husar creates the layering of moods, the layering of things that are transformed into images, and then on top of them, the crack of brutally frank humor that rolls like summer thunder on the Cossack steppe.

Second, Husar encapsulates images of embedded past reality. Where in her American-Ukrainian canvasses she captured both the strength and the hilarious absurdity of some of our diaspora social rituals, in the Ukrainian work she probes beneath the totalitarian reality in starkly simple images. The bemuddled suits emerging and merging into cobblestones that flow into the wells of a dungeon that itself becomes a flowing river faced

by open mouths eyeins sausages and hams, and the painter holding her head in front of an open window that is a window to the past. Or in another brilliant canvas, *Odessa's Tears*, Husar constructs a collage around the opposite tip of the Black Sea to Odessa's location, the Black Sea outline fitting in with Odessa's steps and Chumak wagons and Cossack weapons, with Turkish kerchiefs in the geographical area of Anatolia, and jars of cherries. And from the steppes, where the Ukrainian salt traders trekked, guided by the milky way, haunting female limbs, sweet and graceful, covered by flowing white sheets and roses that flow into umbilical membranes. On closer look, the sheets take on images of tired grieving hands, of bundles tied around vegetables, peasant street vendor women, and bare bloody feet trudging through the steppe, the tundra, the markets, and the world. And in the corner, little painted toys, sweet and loveable and incongruously blending into the picture.

Finally, the whole of Husar's work cannot be reduced to one genre, as our experiences cannot be reduced to one simple feeling, one clearly cut identity, one limited goal.

Despite the obvious scope of talent she possesses, there is, however one thing Nataalka Husar lacks. She lives by her easel, and while she has recognition among Canadian and American artists, most Ukrainian American women have yet to give credit to this Jersey born artist for integrating the various trends of our experiences. Actually, Husar does not lose from this lack of recognition. We do.

LITERARY EVENING FOR CAMILLA HUK *UNWLA Branch 18 Commemorates Chornobyl*

by ULANA KOBZAR,
Branch President

Time cannot erase the memory of an evening spent two years ago at the home of Mr. and Mrs. Mohuchi in Nutley, New Jersey. The occasion marked the publication of Camilla Huk's *Hollyhocks*, a collection of poetry and prose dedicated to the Ukrainian National Women's League of America's Chornobyl Fund. The evening, sponsored by UNWLA Branch 18 (Passaic-bergen Counties), was attended by most of the Branch members as well as by members of the UNWLA New Jersey Regional Council.

After an introduction by Branch 18 president Eugenia Cikalo, Ms. Huk, also a member of Branch 18, explained the motivation behind this publication as a desire to record various aspects of Ukrainian history in the diaspora. The stories and poems in the collection are based on personal accounts the author heard from many immigrants to this country, survivors of the Nazi concentration camps as well as the history of those who lived under the Bolshevik terror, in the hope that the next generation would better remember the heroic Ukrainian victims of the holocaust and the gulag. Ms. Huk gave special thanks to Christina Holowchak DeBarry whose woodcut of hollyhocks illustrates the book jacket. The author had adopted hollyhocks as a symbol for the new Ukrainians — "those who are no longer 'red poppies' but are now like hollyhocks, sturdy and tall, able to withstand all forms of devastation, to prosper and spread their seed everywhere."

Reading from her book, Ms. Huk began with "Birthday Party", an artist's account of surviving Auschwitz, in which vivid images give voice to the brutality experienced by the innocent victims of those times. The second selection was "Schlachta," a poem dedicated to the memory of the late editor of *America*, Bohdan Czaj-

kowsky, a Ukrainian nationalist who survived several Nazi camps. The tale, based on the memories Mr. Czajkowsky's widow Luba, is also an intimate account of the reunion of husband and wife after many years of separation.

On a lighter note, Ms. Huk read her short story "Women Who Spits Through Her Teeth," a tale of a Ukrainian-American woman living through the Great Depression. A particular favorite of the evening was "Dido's Tale," based on the true life experiences of Simeon Chernenko who witnessed the Chekist invasion in his village of Bila Zirka in Dnipropetrovsk.

Ms. Huk's final selection was "To Hanya Sverstiuk, March 19, 1990," an account of a young child's funeral, a reminder to the audience that the evening was dedicated to the children of Chornobyl.

Following the readings, Mrs. Olha Hnateyko, former National Vice President of the UNWLA, addressed those gathered, citing Ms. Huk's UNWLA activities as former member of the UNWLA National Board and later as national Secretary of the National Council of Women of the United States. She quoted reviewer Mark Pilinski who called Ms. Huk's work a "love story of a woman and her people." The evening closed with an elegant buffet dinner prepared by Branch members.

Since that evening, *Hollyhocks*, now part of the U.S. Holocaust Collection in Washington, D.C., has brought in donations of over \$1,615.00 to the UNWLA Chornobyl Fund. Copies of the book (donations of \$10.00 or more) and prints of Ms. DeBarry's illustrations from the book (donations of \$25.00 or more) may be obtained through UNWLA Headquarters and will be available at the XXIV Convention to be held in Philadelphia during the Memorial Day Weekend.

Camilla Huk with members of UNWLA Branch 18

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

ПІДЛИВА З ОВОЧІВ ДО ШИНКИ

2 ложки меду
 2 ложки помаранчевого соку
 1 ложка помаранчевого коньяку ("Grand Manier")
 1 горнятко нарізаного ананаса (crushed pineapple)
 1 велика помаранча без шкурки, дрібно нарізана
 3 ківі, дрібно нарізані
 1/2 горнятка дуже дрібно нарізаної червоної цибулі
 Змішати всі складники і остудити в холодильнику. Подавати до шинки і м'яси.

САЛАТКА ЗІ СІЧЕНОЇ КАПУСТИ (COLE SLAW)

1 середньої величини головка капусти, січеної
 2 середньої величини цибулі, нарізані на тонкі кружальця
 3/4 горнятка цукру
 На заправу змішати:
 4 ложки + 1 ложечка цукру
 2 ложечки солі
 1 ложечка сухої гірчиці (dry mustard)
 3/4 горнятка яблучного оцту (apple cider vinegar)
 1/2 горнятка олії до салатів

Змішати капусту з цукром. Вкласти половину капусти на дно великої миски. Зверху накласти кружальця цибулі і накрити другою верствою капусти. Полити заправу на капусту. Вставити до холодильника найменше на 24 години.

САЛАТА З КАРТОПЛІ Й ЧЕРВОНОЇ КАПУСТИ

3 горнятка картопляної салати, приготованої в будь-який спосіб
 1 головка червоної капусти, січеної
 2 яблука, нарізані на тонкі куски
 1/2 ложечки кмину
 1 ложка олії

Капусту зварити з яблуками і кмином, щоб зм'якла. Посолити до смаку. На плоскому посуді накласти посередині холодну капусту і довкруги обкласти картопляною салатою.

До прибрання салати: зварити на твердо 2 яєць. Поділити кожне на 4 частинки. Жовток ростерти з 1/4 ложечки гірчиці. На капусту уложити з білків квіт і по середині накласти жовток. Така салата дуже прикрашає стіл.

ВЕЛИКОДНЯ БАБА (трохи інша)

1/2 горнятка молока
 1 1/2 ложки меду
 2 ложки олії
 4 1/2—5 горняток муки
 2 конверти сухих дріжджів
 1/2 горнятка теплої води
 9 великих жовтків
 1 горнятко цукру

1 ложечка ванільового екстракту
 1/4 ложечки кардамону
 2 ложки коньяку
 втерта шкурка і сік з однієї помаранчі
 1 1/2 кістки (6 унцій) масла, стопленого
 1/2 горнятка родзинок
 1 білок

В малій риночці закип'ятити молоко, додати мед і олію, мішати, щоб мед розчинився. Потроху додавати 1/2 горнятка муки, вбивати ложкою, щоб маса була суцільна. Вистудити.

У великий мисці розчинити дріжджі теплою водою (сухі дріжджі треба розчинити теплою водою, а не молоком). Змішати, прикрити і залишити на 6 хвилин, щоб підросло. Тоді додати до дріжджів молоко, змішане з мукою, і добре змішати на суцільну масу. Накрити миску льняною або бавовняною шматкою і залишити в теплому місці, щоб росло і подвоїлося в кількості (приблизно одну годину).

В другій мисці вбити жовтки з цукром до ясножовтого кольору. Додати ванілію, кардамон, коньяк, шкурку і сік з помаранчі. Вбивати ще кілька секунд. Додати стоплене масло і родзинки. Вбити піну з білка і додати до жовтків. Місити тісто, додаючи потроху залишену муку. Тісто має бути вільне і гладке. Перекласти тісто до намащеної олією миски, накрити прозорим пластиком і залишити, щоб росло (1 1/2 години). Виросле тісто накладати до половини натовщених форм. Накрити їх і залишити ще на 45 хвилин, щоб росло. Посмарувати розколоченим яйцем. Пекти в печі, нагрітій до 325°, одну годину. Коли трохи простигне, вийняти з форм.

Залишилися білки з бабок і можна їх використати на торт.

ТОРТ "ПРОВАНС" З МИГДАЛЕВОЮ МАСОЮ

10 білків
 1 фунт мигдалю
 2 горнятка цукрової мучки
 Маса: 1 коробка 8-унц. вбитого масла (whipped butter)
 1/4 частина мигдалю з цукром
 1 ложечка ванільового запаху

Мигдаль спарити, висушити і змолоти. Втерти на сухо з цукровою мучкою. Відділити 1/4 частину на масу.

Вбити білки на тугу піну і легко змішати з мигадлем з цукром, призначеним на коржі. Поділити на дві вистелені восковим папером, добре намащеним, тортівниці і пекти 45 хвилин в температурі 275—300°, щоб коржі були сухі під дотиком.

Маса: вбити масло на крем і додати відділені мигдаль з цукром. Влити ложечку ванільового запаху. Переложити холодний торт.

Склиця: 3/4 фунта цукрової мучки, сік з цитрини. Якщо загустий, додати трошки води. Втирати, щоб склиця була доволі густа. Полити нею торт.

1-МУ ВІДДІЛОВІ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ ВИПОВНИЛОСЯ 70 РОКІВ

Почесна голова СУА Лідія Бурачинська під час ювілейних святкувань 50-ліття 1-го Відділу сказала: "Жіночу громаду в Нью-Йорку можна вважати передвісницею Союзу Українок. Вона постала під впливом подій на рідних землях і відіграла помітну роль у створенні Союзу Українок Америки. А перебіг життя і праці 1-го Відділу СУА можна вважати символічним не тільки в нашій організації, але й у громадському житті всієї Америки". Наші піонерки, які в 1925 році стали 1-им Відділом СУА, заклали тривкі підвалини і поблагословили його на довге існування, а сьогодні 75 членок нашого Відділу — активних і готових до дальшої праці — з радістю зустріли 70-літній ювілей.

Діяльність 1-го Відділу можна поділити на два періоди: перед Другою світовою війною і після неї. Працею перших союзниць була допомога для краю — сиротам та інвалідам з Першої світової війни, "Рідним Школам", вони нав'язали зв'язки зі СУ у Львові, а тут співпрацювали з американським "Червоним Хрестом" і стали засновником Комітету Допомоги Краєві, т. зв. ЗУАДК. Через Другу світову війну діяльність сповільнилася, але з приїздом нової еміграції значно зросла кількість членок, праця поживалася в багатьох ділянках. В культурно-освітній референтурі влаштували цікаві реферати, відзначаючи роковини державних свят, "Просфору", "Свячене", Андріївські вечори, "вишивані" вечорниці, ангажуючи там молодь. 1-ий Відділ заложив три світлички: в Нью-Йорку, Асторії і Озон Парку. Створено Стипендійний Фонд з добровільних пожертв членок, а наша довголітня стипендистка Магдаліна Лозова закінчила вищу освіту і тепер працює в Міністерстві освіти в Парані, Бразилія. Вона подбала, щоб українська мова була обов'язковою в державних школах. Монахиня Марія Керницька закінчила студії докторатом. В Римі наш стипендист Шурмакевич закінчив теологію і став священником. І тепер маємо стипендиста Я. Думича в Римі на теології.

Відділ є членом Українського Музею в Нью-Йорку, зложив 10 тисяч доларів, 45 членок є членками Музею, щорічно дарував до музейної крамнички 40-50 речей, а також багато речей музейної вартості. Членки відбували чергування в музеї, а через 1-ий Відділ від членок і тих, що ми заохотили, вплинуло до Музею понад 70 тисяч доларів.

Суспільна опіка завжди займала у Відділі важливе місце, на неї ми видавали 2-3 тисячі доларів річно, висилали 20-30 пакунків до Бразилії, Аргентини, Польщі, Югославії, дисидентам в Україні. Вже

10 років допомагаємо бабусі в Празі, пересилаючи 110 дол. річно. Останньо звернено більше уваги на допомогу Україні, пакунками та грішми на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. А тут опікуємося хворими і старшими. Ми боронили добре ім'я українців, знайомили тутешніх громадян про Україну, ходили на різного роду демонстрації, на яких домагалися помочі дисидентам в Україні. Також посилали листи до Президента, секретарів і конгресменів з проханням прихильно ставитися і допомогти Україні.

Ми точно виконували всі зобов'язання до Головної Управи і Округу, в яку щорічно входило 6-8 членок в її Управу, а членки Відділу підтримували всі її почини. В 1992 р. ми нав'язали зв'язок із СУ в Тернополі, висилаємо туди грошову допомогу і журнал "Наше Життя". Від початку існування журналу ми маємо 100% передплату, а першою редакторкою його в 1944 році була наша членка Клавдія Олесницька. Протягом існування 1-ий Відділ одержував постійно на Конвенціях грамоти з відзначенням і призначенням за їхню діяльність. За нами довгий шлях муравлинної праці, яку і тепер продовжуємо.

Як і попередніми роками, членки з родинами і гості, 80 осіб, 28 січня 1996 року зійшлися у гостинній домівці "Самопоміч", щоб за давнім звичаєм зустрітися у цей новорічний час і провести "Просфору". Несподіванкою було слово Гані Серант, яка склала подяку і признання голові Відділу Лідії Магун за невтомну і довголітню працю для Відділу і цілої організації, а в знак вдячності Стефанія Семушак вручила їй корсаж, за що Лідія Магун, мило зворушена, щиро подякувала всім.

"Просфору" відкрила Л. Магун, яка сердечно всіх привітала і побажала щасливого Нового Року. Всі разом відспівали "Бог предвічний" і ведення програми голова передала культурно-освітній референтці Іванні Мачай. Перша виступила Мелася Гурин, вона віддеклямувала вірш "Зірка" і заспівала "О ніч свята", а її сестра Лариса Гурин — "Благословенна зірка ясна". Присутні нагородили їх рясними оплесками. Новим почином І. Мачай було приготування "Вертепу". Це більшого розміру фігурні зображення Ісуса, Марії і Йсифа, яким найменші діти склали дари: Адріяна Магун — польові квіти — маки і волошки, Максим Магун — жмут пшениці, а Данилко Мачай — кошичок з овочами. Всі поділилися просфорою, а господарські референтки Оля Кузмин і Дуня Кріль подали смачні різдвяні страви. Програму збагатили

культосвітня референтка Наталія Мітрінга, прочитавши доповідь "Роздуми про наше життя", оперту на іскрі Христової правди й родинних традиціях, та свою поему "В ту ніч". Новорічні побажання зложила заступниця голови Округи Рома Шуган і гостя вечора Марія Шепарович, членка 83-го Відділу СУА, а Ганя Серант віншувала і пригадала про можливість скласти даток на "коляду". Свято збагатив спільний спів

наших найбільш улюблених колядок. Л. Магун подякувала виконавцям програми та присутнім за численну участь і за щедру "коляду" з побажанням зустрітися знову здоровими на другий рік. А дитячко Ісус із вертепу, якому діти склали дари, благословило нас усіх на щасливий і плідний працюю для СУА і України 71-ий рік нашого найстаршого Відділу.

Лідія Магун
голова 1-го Відділу СУА.

І МИ ДОПОМАГАЄМО УКРАЇНІ

107-ий Відділ СУА ім. Лесі Українки в Сан Хозе, Каліфорнія, не лише далеко від Головної Управи, але й членки живуть одна від одної на великих відстанях, що значно утруднює нашу працю. Адже деякі з них мусять добиратися понад годину на сходинах. Відбуваються вони по домах членок завжди в іншому місці, щоб членкам з віддалених околиць хоч деколи було ближче їхати. Незважаючи на ці труднощі, Відділ працює успішно.

У 1995 році Головна Управа СУА на наше прохання доручила нам встановити зв'язок з обласним Відділом Союзу Українок України у Миколаєві, що на півдні України. Нам пощастило, бо головою цього Відділу є енергійна, повна посвяти жінка. Хоч за професією вона інженер-конструктор, працює в Миколаєві над усвідомленням українців. Ще в часи перебування видавала на своєму місці праці стінну газету, де поміщувала матеріали про непофальшовану історію України, становище українців у Радянській Україні, про переслідування і нищення свідомих українців, про Великий голод в 1932—33 роках. В суботи і неділі цю газету вона разом з іншими жінками розвішувала в місті. Тепер вона працює не лише в Союзі Українок, але й у "Просвіті", виступає з просвітницькими матеріалами в радіопередачах, друкується у місцевій пресі. Працює також над усвідомленням учителів, особливо директорів шкіл, щоб вони виховували молодь в українському, патріотичному дусі.

Раїса Шпак (так звуть цю жінку) просила нас роздобути для їхньої української педагогічної гімназії підручник проф. Григорія Ващенко "Виховний ідеал", виданий в Німеччині. Одна з наших членок — професор УВУ в Мюнхені Адвентина Пянкова — передала підручник через проф. А. Погрібного, колишнього заступника міністра освіти України. Згодом цей підручник був перевиданий у Полтаві і ми повідомили про це миколаївців, а вони придбали його для своїх студентів.

Миколаїв — одне з найбільш зрусифікованих міст України. Однак, крім української педагогічної гімназії є там ще український інформативно-математичний лицей та дві восьмикласові українські школи. Раїса Шпак просила нас післати для цих шкіл підручники і

українські книжки. Ми зв'язалися зі Шкільною Радою в Нью-Йорку і оплатили пересилку двох комплектів підручників і відповідної літератури для педагогічної гімназії і однієї школи. Шкільна Рада за свій рахунок вислала ще підручники і книжки для інформативно-математичного лицю і другої школи. Тепер уже чотири українські навчальні заклади в Миколаєві забезпечені українськими підручниками.

У 1995 році ми посилали до Миколаєва на руки Раїси Шпак двічі допомогу "бабусям". 24 серпня, в річницю проголошення незалежності України, 20 бабусь одержали від нас по 10 дол., а перед Різдом 11 бабусь одержали по 20 дол. як малий різдвяний подарунок.

Ці бабусі — це переважно колишні в'язні радянських концтаборів, яким після звільнення не дозволили повернутися до їхніх домів, а поселили їх в інших областях України. Нині вони вже старі, хворі і самітні. Раїса Шпак післала нам зворушливі листи-подяки цих бабусь.

Платимо також дві стипендії для дівчат в Інституті св. Ольги в Бразилії та дві стипендії для студентів в Україні. Один з них — це студент україністики в Цюрупинську. Щоб придбати фонди, наші членки жертвенно працюють, влаштовують восени пікнік для членок і громади, "Різдвяну зустріч" для членок і їхніх родин, забаву для української громади. На "Різдвяній зустрічі" імпровізований хор союзянок дає концерти колядок, а гості дякують за колядки і складають пожертви на цілі СУА. На забаву приїжджають українці і з дальших околиць Каліфорнії. "Співучі" членки також їздять з колядою по домах старших громадян, деякі з них вже не виходять з домів і вони щасливі, що їх не забувають.

Суспільна опіка відвідує хворих членок по шпиталях і домах, прощає теплими словами та молитвами тих, що відійшли у вічність.

Так 107-ий Відділ СУА в Сан Хозе згуртовує українців: членок Відділу на сходинах, а громадянство — на своїх імпрезах. Ми щасливі, що також можемо вносити свій вклад у допомогу Україні.

Союзянка.

РІЗДВЯНА ЗУСТРІЧ

10 лютого в аудиторії катедри свв. Володимира і Ольги відбулася різдвяна зустріч Округи СУА Чикаго. Свято відкрила організаційна референтка Округної Управи і голова комітету різдвяної зустрічі Любомира Калін. Відтак голова Округної Управи Анастасія Хариш привітала присутніх членок і гостей традиційним "Христос рождається" і побажала усім міцного здоров'я і багато ласк Божих у 1996 році. Вона попросила Любомиру Калін провести програму зустрічі.

У першій точці програми Роксана Харкевич, молода членка СУА, прекрасно відчитала "Різдвяний привіт". Відтак о. М. Косарчин провів молитву, після якої відбулася вечера.

У другій частині програми виступили діти шкільного віку. Віра Лесик у супроводі фортепіана віддеклямувала "Тиху ніч" Андрія Федашина. Відтак Андрій відіграв ще два твори українських компози-

торів. Дуже добре була виголошена деклямація Катрусі Барановської. Віра Лесик закінчила мистецьку програму ще двома композиціями на фортепіані.

Після солодкого і кави ведуча представила присутнім "Міс Україну—1994" Оксану Орленко, яка саме перебувала в Чикаго.

Стефанія Кралька, яка виступила згодом, висловила велике признання Союзові Українок Америки за довголітню працю на терені Чикаго і околиці. СУА має великий хист організувати панелі, дискусії, ювілеї, товариські зустрічі. Усі імпрези відбуваються на високому рівні і дуже популярні серед української громади.

Ведуча Любомира Калін подякувала усім за участь у різдвяній зустрічі.

Марія Лібер,
пресова референтка.

ОКРУГА СУА ОГАЙО В ПОКЛОНІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

У цьому році відзначаємо 125-ліття з дня народження великої поетеси Лесі Українки. З цієї нагоди Округа СУА Огайо влаштувала 16-го лютого в Пармі моновиставу за мотивами інтимної лірики Лесі Українки під назвою "Сповідь закоханої жінки" у виконанні талановитої акторки Київського Молодіжного Театру Світлани Ватаманюк.

Імпрезу відкрила голова Округи Огайо Іванка Шарупа коротким словом і передала ведення програми імпрезовій референтці Любі Гурко-Боднар, яка звернула увагу присутніх на мотто вистави: "Аби не ранила так смерть моя нікого, як ранило мене мое життя". В основі змісту — ідилічне, чисте кохання Лесі Українки до письменника Сергія Мержинського. Він, як і Леся, невиліковно хворий на туберкульозу. Його тяжка хвороба і смерть пов'язані з Лесиним терпінням і самопосвятою, яскраво відображені в її поезії та переплетені уривками з роману Миколи Олійника "Дочка Прометей".

І ось серед присутніх появилася прегарна жіноча постать у довгій білій сукні клясичного крою, бо-

соніж, несучи малу запалену свічку, як символ чистої, негаснучої любові. Це — Світлана Ватаманюк, ще молода акторка, але вже відома в театрах України і з виступів в Америці. З професійністю і справжнім талантом вона модулює свій голос від інтимного, задушевного до пристрасно-драматичного. Її гра, многогранна, винахідлива, але безпретенсійна, захоплює і зворушує глядача.

Присутні висловили признання блискучому виконанню акторки гучними оплесками і вставанням з місць, а референтка Л. Боднар вручила їй китицю квітів. Імпреза закінчилася товариською гутіркою при буфеті, коли була нагода особисто познайомитися зі Світланою Ватаманюк, порозмовляти і довідатися про її задуми.

Д-р Степан Воляник від громади подякував СУА за організування такої вдалої імпрези. Здається, у всіх лишилося гарне враження про цей пам'ятний вечір.

Неоніля Винярська

ТРАДИЦІЙНИЙ ОСЕЛЕДЕЦЬ 76-ГО ВІДДІЛУ СУА

У неділю, 25 лютого, у парафіяльному осередку церкви св. Йосафата у Воррені відбувся традиційний "Оселедець". Вже багато років 76-ий Відділ влаштовує цю імпрезу під час Великого Посту. Намагаємось мати завжди нову, цікаву програму на "поважно" і з гумором, а на кінець гостимо смачним оселедцем та різними домашніми присмаками. З боку глядачів маємо завжди гарний відгук і це дає нам поштовх

продовжувати нашу традицію кожного року.

Цього року наша енергійна голова Марта Василькевич представила нам гостю з Торонта мисткиню художнього слова Анну Гаврись, а наша імпрезова референтка Оксана Омецінська запросила Євгенію Крикун — співачку, заслужену артистку з України.

Програму відкрила голова Марта Василькевич, яка привітала гостей та представила нам гостю з

Торонта Анну Гаврись, яка вже кілька років живе й працює там. Програма А. Гаврись була цікава й різноманітна і складалася з гуморесок, пісень та віршів власного укладу.

Першою точкою був лист брата Івана з України. В цьому привіті автор змальовує красу наших чудових Карпат та передає палкий привіт братам за океан. Далі були "Посилала мя родина в Канаду", "Спогад канадського емігранта з Рогатина", "Лист з дому" (гумореска), коломийки про життя на Україні, "Загубила білий зубчик" та пісня, присвячена дітройтським жінкам — "Дітройтські хризантеми". Акомпаньором був Віталій Ковальчук, сотрудник церкви св. Андрея Первозванного. Публіка тепло прийняла виступ нашої гості з Торонта та нагородила виконавців рясними оплесками. Виступила також заслужена артистка України співачка Євгенія Крикун. Вона співає з "Черкаськими козаками" і є лавреатом премії Т. Шевченка. Співачка з великим відчуттям проспівала три пісні: "Ой гарна я си гарна", "Душі криниця" і "Два дубки". Акомпанював їй Юрій Марштупа.

Після виступів голова попросила пароха о. Вернарда Панчука провести молитву, опісля наші пані гостили смачним оселедцем та різними присмаками

*Анна Гаврись (зліва) і Марта Василькевич.
Anna Hawryns and Marta Vasylykevych.*

і лакоминками. У приємному товаристві наші гості ще довго розмовляли і гостилися при чепурно накритих столах.

Ольга Ласка,
заступниця голови 76-го Відділу СУА.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

43-Й ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ПЧІЛКИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

20 січня 1996 р. відбулися загальні збори 43-го Відділу СУА ім. Олени Пчілки у Філядельфії. Нову управу вибрано в такому складі: Анна Максимович — голова, Анастасія Жилава — заступниця голови, Стефанія Григорчук — секретарка, Марія Куземська — скарбничка.

Референтки: Людмила Чайківська — імпрезова, Марія Євсєвська — суспільної опіки, Анна Суха — організаційна, Марія Вірщук — музейно-мистецька, Ольга Головецька — культурно-освітня, Марія Данилів і Марія Плахта — господарські, Ірена Райнер — пресова, Теодора Кузьмович — стипендійна, Ірина Гаврилів — хронікар.

Контрольна комісія: Олена Шиприкєвич, Оксана Горасцька, Стефанія Григорчук.

Номінаційна комісія: Кароліна Конрад, Теодора Кузьмович, Марія Угорчак.

Ірена Райнер,
пресова референтка.

76-Й ВІДДІЛ СУА У ВОРРЕНІ

Річні загальні збори 76-го Відділу СУА відбулися 10 січня у домівці СУА у Воррені. Головою зборів вибрано Ольгу Ласку, секретаркою — Миросю Бараник. Округу репрезентувала її голова Ліда Колодчин.

Управу на 1996 рік вибрано у такому складі: голова — Марта Василькевич, заступниці голови — Оля Ласка і Анастасія Прийма, секретарка — Марія Костюк, скарбничка — Зірка Слюсарчук.

Референтки: організаційна — Ліда Колодчин, культ-освітня Ксеня Кучер, виховна — Мирося Бараник, господарські — Анастасія Прийма і Надя Юркевич, суспільної опіки — Людвика Томин й Ірина Стецюк, імпрезова — Оксана Омецінська.

Контрольна комісія: Марія Дуткевич, Анна Бойчук і Марія Турянська.

Після загальних зборів відбулася різдвяна святочна гостина.

Марта Василькевич,
голова Відділу.

82-Й ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Загальні збори 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 17 лютого 1996 року. До Управи Відділу на 1996 рік увійшли: голова — Ольга Гірна, секретарка — Олександра Кіршак, скарбничка — Надія Попель.

Референтки: організаційна — Любов Кожух, культурно-освітня — Ірена Іванчишин, пресова — Мирослава Мирошніченко, музейна — Марія Лев, суспільної опіки і сти-

пендійна — Теодора Бриттан, господарські — Емілія Бабан, Анна Стасів.

Контрольна комісія: Лідія Стасюк, Стефанія Чорнодольська, Юлія Криса.

Мирослава Мирошніченко,
пресова референтка

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1-ГО ДО 29-ГО ЛЮТОГО 1996 Р.

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд ім. Осипа і Мони Войтовичів **1,000.00 дол.** зложили Осип і Мона Войтовичі.

На Меморіальний Фонд ім. Оленки Віршук-Савицької **25.00 дол.** зложив д-р Юрій Савицький.

ДАТКИ

10,000.00 дол. — зі спадку Анастазії Псуй;
2,000.00 дол. — Мирон і Ольга Гнатейки (Veston Dickenson & Company);

по **1,000.00 дол.** — Володимир і Катерина Воловодюки, д-р Олег і д-р Іванна Ратичі;

250.00 дол. — Вікторія Новотна;

235.00 дол. — 18-ий Відділ СУА, з коляди;

125.00 дол. — Richard & Olha Alvino (Chemical Bank);

100.00 дол. — проф. Зірка Воронка;

90.00 дол. — B. F. Goodrich Company;

по **50.00 дол.** — Ольга Гуглевич, Галина Шембель, Тарас Волянський (The Equitable Foundation), Олена Карп'як, Богдан Турченко, Михайло і Галина Луцики;

по **30.00 дол.** — Олександр і Оксана Вороніни, Всеволод Онишкевич, (Ronin Development Corporation), Ярослав і Ярослава Букачевські;

по **25.00 дол.** — Маріянна Мисишин, Константин Луценко, Дарія Кузик, д-р Ігор Гулявий, Степан Гук, Василь і Зеновія Никифоруки, Олександра Юзенів;

по **20.00 дол.** — Стефанія Ушак, Боголюб Свириденко, Василь Мисак, Гарасим Маковський, Володимир Задорецький, Ольга Крижанівська;

15.00 дол. — Юлія Вертипорох, Марія Нестерчук, Фред Волох, Анна Гамука;

по **10.00 дол.** — Стефанія Цьолко, Катерина Карбон, Ірена Ільницька, Любомир Лампіка, Стефанія Терлецька, Оксана Мельничин, Ольга Тритяк, Іван Макар;

по **5.00 дол.** — Петро і Анна Світницькі, Марко і Вікторія Чехути, Галя Пізнак, Едвард Рокіцький.

ДАТКИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

по **1,000.00 дол.** — Юрій і Євдокія Боберські, Роман й Ірена Бадяки, Микола і Анна Стасиви, Борис Галаган;

250.00 дол. — Василь і Ольга Балабани;

по **100.00 дол.** — Лідія Гіфлер, Дарія Салієнза, Олександр й Ірена Михайлюки, Юрій і Оксана Сосенки, Андрій і Катерина Буки, Іва Лісікевич, д-р Юрій Демидович, Стефанія Кобилецька, Марта Перейма, Теодор Баб'юк;

70.00 дол. — Роман Гавриляк і Марія Тершаковець;

по **50.00 дол.** — Ярослав і Марія Тимочки, Стефан і Стефанія Покори, Осип і Софія Серафини, Богдан Козак, Богдан і Розалія Принади;

35.00 дол. — Марія Мулькевич;
по **25.00 дол.** — Олена Воскобійник, Іван Черешня, Апен і Стефанія Бриянти, Марія Кассен;
по **20.00 дол.** — Павлина Поліщук, Іван Хома;
10.00 дол. — Юрій Бараник.

Через Комітет Розбудови в Рочестері;
500.00 дол. — Рочестер Українська Федеральна Кредитова Кооператива;

150.00 дол. — Марія Жовнірович;

100.00 дол. — А. Євген Туруля;

50.00 дол. — С. і О. Ганушкевичі;

по **25.00 дол.** — Володимир і Тамара Денисенки, Роман і Люба Домбчевські, Мирон і Галина Тиський;

по **10.00 дол.** — Юрій Бараник, Марія Фалат.

В пам'ять мого чоловіка **бл. п. Ярослава Стасюка** складаю **200.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ через 64-ий Відділ СУА.

Ярослава Стасюк.

У світлу пам'ять **бл. п. Стефанії Повалячек** складаю **50.00 дол.** на потреби УМ.

Наталія Кравчук.

В пам'ять **бл. п. Софії (Зіни) Раковської** складаємо **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Наталія і Михайло Білоуси.

В пам'ять **бл. п. Софії (Зіни) Раковської** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Оксана Лобачевська.

У світлу пам'ять **бл. п. проф. Ірени Заячківської-Гаврилюк** на Будівельний Фонд УМ зложили **475.00 дол.:** по **50.00 дол.** — Олег і Уляна Омецінські з родиною, Мирон і Іванка Бучаки, Орест і Марія Небеші; **40.00 дол.** — Михайло і Ярослава Крушельницькі; по **25.00 дол.** — Дарія Билів, д-р Ярослав і Лариса Музички; по **20.00 дол.** — Стефан і Віра Галібеї, Орест Гогоша, Ольга Крушельницька з родиною, Іван і Люба Мокеї, Іван і Віра Палки, Оленка Топорович з родиною; по **10.00 дол.** — Іван Удич, Кароліна Бездух, Мирослав і Марія Васишини, Юля Дзямба, Ярослав і Дозя Кушнірі, Оксана Кравс, Семен і Марія Кріслаші, Василь Мельник, Євген і Анна Наболотні, Ольга Павлів, Остап і Софія Поповські; **5.00 дол.** — Василь Боднар.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять моїх родичів **бл. п. Івана і Олени і моєї жінки Марії та моїх дітей бл. п. Семена і Стефанії** складаю **1,100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Михайло Васишин.

В пам'ять **бл. п. Ярослави Герман** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Богдан і Роксоляна Сірі.

В пам'ять **бл. п. Стефанії Сірі** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Богдан і Роксоляна Сірі.

В пам'ять наших батьків **бл. п. Катрусі і Івана Кершньовських та Ольги і д-ра Адольфа Слижів** складаємо декларацію в сумі **1,000.00 дол.** і висилаємо **250.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Володимир і Богданна Слижі.

МЕДИЧНИЙ ФОНД ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У першу річницю смерті моєї довголітньої приятельки **бл. п. Галі Гіби** складаю **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Стефанія Ушак.

На згадку про наші добрі дні у Вайлвуді і замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Наді Стадницької** складаємо **50.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Родині висловлюємо глибокі співчуття.

Євгенія і Володимир Костюки.

У 25-ту сумну річницю смерті мого чоловіка **бл. п. Романа Качмарського** складаю **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Дружина Ірена Качмарська.

У пам'ять **бл. п. Зенони Берегульки** складають на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля: **30.00 дол.** — Олександра Яцкевич; **25.00 дол.** — Михайло й Ірена Бойки.

Замість квітів на могилу **бл. п. Омеляна Басюка** складаємо через 28-ий Відділ СУА **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Ярослав і Надія Бігуни.

В пам'ять мого чоловіка **бл. п. Михайла Голинського** складаю **20.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Іванна Голинська.

ЖЕРТВОДАВЦІ

Округа Нова Англія з приводу 10-ої річниці чорнобильської катастрофи	дол.
108-ий Відділ СУА в Нью-Гейвені, Кт.	300.00
Осередок Української Спадщини "Мозаїка" в Рочестері, Н.-Й. з приводу 10-ої річниці чорнобильської катастрофи	250.00
47-ий Відділ СУА в Рочестері, Н.-Й., для вшанування жертв чорнобильської трагедії	

Референтка суспільної опіки і члени комісії щиро дякують членкам СУА, українській громаді за фінансову підтримку фондів СУА: **Фонд Суспільної Опіки СУА**, а зокрема **Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля** з приводу 10-ої річниці нуклеарного вибуху в Чорнобилі.

Зі святами Воскресіння Христового бажаємо всім веселих і радісних свят!

Христос Воскрес!

Лідія Черник, референтка Суспільної опіки.	Анна Рак, скарбничка Суспільної опіки.
--	--

на загальних зборах на пропозицію господарської референтури вирішив переслати **200.00**
Марія Зелінська, Пассейк, Н.-Дж. **100.00**

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять нашої членки **бл. п. Лілі Мільчарської** складаємо **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням для сиріт в Інституті св. Ольги в Бразилії.

Членки 107-го Відділу СУА в Сан Хозе.

В пам'ять **пок. Марії Білозор** складаю **10.00 дол.** через 91-ий Відділ СУА на Фонд Суспільної Опіки СУА.

Олена Лемеха.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Меланії з Денисів Ковалюк** через 84-ий Відділ СУА зложили на Фонд Суспільної Опіки СУА, з призначенням допомога "Бабусям" в Україні: **100.00 дол.** — Оксана Мельник; **50.00 дол.** — Уляна Павлинська; **по 25.00 дол.** — д-р Роман і Елеонора Филіповичі, д-р Модест і Марія Ріпецькі; **по 20.00 дол.** — Ольга Стефанська, Марія Дорожинська. **Разом 240.00 дол.** Родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

28-ий Відділ СУА на своїй різдвяній зустрічі провів коляду на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням допомога сиротам в Україні. Зібрано **90.00 дол.**

ЖЕРТВОДАВЦІ

86-ий Відділ СУА, Н.-Дж.	дол.
	500.00
ДОПОМОГА "БАБУСЯМ"	
10-ий Відділ у Філядельфії, Па	100.00
59-ий Відділ СУА у Мериленді, 1996 рік	110.00
86-ий Відділ СУА в Нью-Джерзі, 1995 і 1996 роки	220.00

СПРОСТУВАННЯ

В січневому числі на 32-ій сторінці в пожертвах на Пресовий Фонд (права колонка, четверта пожертва) слід читати: У світлу пам'ять **Ніни Мудрик-Мриц.**

Графіка на обгортці січневого числа "Нашого Життя" авторства Анатолія Павленка.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Стефанії Повалячек** складаю **30.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ через 47-ий Відділ СУА, і рівночасно висловлюю дочці Марині з родиною мої глибокі співчуття.

Аріядна Лапичак-Бах.

В пам'ять давнього приятеля моєї родини **д-ра Василя Рудка** складаю **30.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ через 47-ий Відділ СУА.

Аріядна Лапичак-Бах.

In memory of **Anna Skitka** the mother of our member Joan Uszenski, Branch 14 of UNWLA in Atlanta, GA is donating **\$70.00** to the Ukrainian Museum's Building Fund.

In memory of **Anthony Shumeyko** the following have made donations to the Ukrainian Museum **\$150.00** — Olga Michaelson, **\$25.00** — John Kuchmy, **\$25.00** — Natalia Bazarko.

В пам'ять шкільного товариша **св. п. д-ра мед. Степана Павлинського** складаю **50.00 дол.** на потреби УМ.

Ярослав Березовський.

У світлу пам'ять **бл. п. Леонтини Гошовської** складаю **15.00 дол.** через 82-ий Відділ СУА на потреби УМ.

Михайло Халанич.

У пам'ять моєї покійної дружини **бл. п. Ярослави Оренчук** складаю **100.00 дол.** на потреби УМ.

Володимир Оренчук.

У світлу пам'ять колишньої членки **бл. п. Катрусі Петрик**, членки 13-го Відділу СУА в Честері, склали **125.00 дол.** на потреби УМ: **по 50.00 дол.** — М. Венчак, Л. Кий; **25.00 дол.** — К. Молодовець; **20.00 дол.** — А. Візняк; **по 10.00 дол.** — Л. Грабова, І. Сольчаник. Дітям і внукам висловлюємо наші глибокі співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Степана Павлинського**, товариша шкільної лавки і приятеля родини, складаємо **100.00 дол.** на потреби УМ, а дружині Уляні з родиною висловлюємо щире співчуття.

Любомир, Олег і Ростислав Ратичі з родинами.

В пам'ять **бл. п. Марії Жовнірович** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ.

Мирослав і Надія Шмігелі.

СПРОСТУВАННЯ

В березневому числі журналу у пожертвах на Пресовий Фонд (стор. 31, ліва колонка), у пам'ять **бл. п. Марії Семків** пропущено пожертву **Ольги Мартинюк** через 22-ий Відділ СУА в сумі **25.00 дол.**

ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

(ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 29 ЛЮТОГО)

Замість квітів на могилу **бл. п. Олександри Венке** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дочці покійної та родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Управа і членки 89-го Відділу СУА
в Кергонксоні, Нью-Йорк.

На свіжу могилу **бл. п. Бориса Турянського**, сина членки управи 28-го Відділу СУА в Ірвінгтоні, Нью-Джерзі, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Шановній родині покійного висловлюємо щире співчуття.

Лідія Мунащук та Емілія Онишкевич.

У світлу пам'ять **бл. п. Софії-Зіни Раковської**, членки основниці нашого Відділу, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Шановній родині покійної висловлюємо наші глибокі співчуття.

Членки 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку.

Замість квітів на могилу **бл. п. Маріси Дурбак** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Д-р Міляс і Звенислава Лебедовичі.

В пам'ять **бл. п. Дарії Мосори-Франкен** складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Шановній родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Остап і Віра Кушніри.

Замість квітів на могили наших матерів **бл. п. Стефанії з Гайдукевичів** — у десяту річницю смерті і **бл. п. Ірини з**

Михайлович Дурбак — у двадцять п'яту річницю смерті, складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Юрій і Маруся з Дурбаків Миськіві.

Вшановуючи світлу пам'ять мого найдорожчого чоловіка, незабутнього батька і дідуся **Андрія Ройовського** в десяту річницю його смерті, складаю через 21-ий Відділ СУА **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Емілія Ройовська.

ВИДАВНИЧИЙ ФОНД СУА

На видавничий Фонд Союзу Українок Америки складаю **25.00 дол.**

Ірина Дорожинська.

На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складаю **25.00 дол.**

Марія Андруссяк.

На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складаю **15.00 дол.**

Ізидора Боярська.

ФОНД РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

На Фонд Репрезентації Союзу Українок Америки складаю **100.00 дол.**

Володимира Теслюк.

ФОНД ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

На Фонд ім. Олени Лотоцької складаємо **50.00 дол.**
106-ий Відділ СУА в Гартфорд, Конн.

НІНА МУДРИК-МРИЦ

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Прийшла до нас Гагілочка
На Великдень вранці,
В подарунку принесла нам
Радість, співи, танці.

"А вже весна", "Їде Зельман",
"Вербовая кладка"
Виводила Гагілочка,
А з нею дівчатка.

Трішки згодом ми Гагілці
Дали скибку паски
Та яечко біле з хроном
Та платок ковбаски.

Та писанку — та просили
Чемними словами,
Щоб майбутні Великодні
Знов провела з нами.

ВІКА ІВЧЕНКО

МАТЕРІ

*Матусе, де ми тільки не були!
І ось у цім краю — новоприбулі.
А в Києві каштани зацвіли —
на іншій стороні земної кулі.
Настала Великодня світла мить,
і котиться святкова колісниця.
Для нас же це — Чорнобильська річниця,
і серце запечалене щемить.
Святковий дзвін — то дзвін про Чорнобіль,
про тих, кого понівечив реактор.
(Нехай суворий викреслить редактор
найменший натяк про народний біль...)
Свічки у церкві жевріють в імлі.
Лунає спів невидимого хору.
Ми молимося про всенародне горе —
на цьому боці Матері-Землі.*

Квітень 1992 р.
Міннеаполіс.

Рис. Ніни Мудрик-Мриц

ЗАЙЧИКОВІ ПИСАНКИ

Добру пам'ять зайчик має:
Гната й Гапю пам'ятає.

Він же їм в зимову днинку
Був подарував ялинку.

А вони: "У теплий час
В гості ти прийди до нас!"

"Що ж, піду до них у гості!" —
Каже зайчик коцохвостий.

Дика курочка з-над річки
Продає щодня яєчка.

Яць до неї поступив,
Два яєчка закупив.

Став кольори добирати,
Ті яєчка малювати —

І зробив з них писанки,
Кольорові, мов квітки.

В кошик зайчик їх поклав,
Ще й фіялками прибрав.

Вийшли Галя, вийшов Гнатик
У садочок погуляти.

Діти глип! — а на стежині
Яць у сірій козушині!

Кошик лапками підносить,
Писанки прийняти просить.

Упізнали Яця діти,
Як же гостем не радіти?

Обіймали, пригортали
І до кошика поклали...

...пасочки смачний ріжок
Ще й пахучий пиріжок —

Великодній пиріжок.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

З волі Божої 31 січня 1996 року відійшла у вічність членка 82-го Відділу СУА **Софія (Зіна) Раковська**, з дому Кандюк. Відійшла як той промінь сонця, що зайшов за гори, бо належала Зіна до тих людей, яких добре, щире серце, погідна вдача і якась особлива внутрішня душевна теплота, що передається іншим, примушують любити їх.

У вишиваній сорочці, з різьбленим дерев'яним хрестом на грудях і спокоем на обличчі лежала Зіна в труні, як уосіблення української жінки. Переповнене людьми приміщення похоронного заведення та стіна з вінків говорили про те, що кожний, хто знав Зіну, хотів попрощатися з нею.

Народилася Зіна 1 квітня 1929 року в Станиславові в родині учителів. Мала двох братів — Романа і Богдана. Дуже скоро осиротіла, бо у 8 років втратила матір, а в 10 — батька. Бракувало їй материнської ласки. Після смерті батьків Зіною заопікувалися вуйко Володимир і тітка Марія Мельники. Вони забрали Зіну до Коломиї, де вона закінчила школу і поступила до гімназії. В 1944 році, маючи 15 років, Зіна виїхала з опікунами до Німеччини, де в Берхстенгадені закінчила гімназію. Там вона познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком Ігорем Раковським. Коли в 1949 році сім'я Мельників і Раковських переїхали до Америки, Зіна й Ігор побралися 27 квітня 1951 року. Подружжя жило щасливо, маючи трьох синів — Ігоря, Юрія і Андрія і дочекалися шестеро внуків. Зіна була не тільки доброю дружиною для свого чоловіка, але й другом-дорадником, для дітей взірцевою матір'ю-виховницею, люблячою опікункою для внуків. Зворушливими були слова дітей про свою маму під час похоронних відправ.

Незважаючи на великі родинні обов'язки, Зіна знаходила час, щоб з радістю уділятися суспільній праці. Вона була дуже активною членкою хору "Думка" від початку його створення, його солісткою, а також однією з перших членок-ентузіясток, організаторок 82-го Відділу СУА в Бронксі. Один час Зіна була головою Відділу, а також очолювала культурно-освітню референтуру та була імпрезовою референткою Округної Управи і членкою хору Відділу та приділяла багато уваги музейній справі. При кожній можливій нагоді включала до виступів на імпрезах, організованих Відділом, членів своєї сім'ї.

Відвідуючи Україну, перейнялася долею українських сиріт і, допомагаючи їм, створила для них допомоговий фонд.

Життя Зіни було повноцінним і може служити прикладом для кожного. Безпощадна хвороба забрала її передчасно. Проте Зіна була глибоко віруючою людиною і навіть тоді, коли вже знала, що не довго залишається їй бути на цій землі, усміхалася, бо знала, що не вмирає, а тільки переходить у життя вічне.

Зіна назавжди залишиться світлою постаттю в нашій пам'яті.

М. М.

25 лютого ц. р. відійшла у вічність довголітня членка 49-го Відділу СУА **бп. п. Софія Мандзій** з дому Головата. Народилася Софія 20 жовтня 1912 р. в селі Золота Слобода, повіт Бережани. Там і минула її молодість. Воєнна хуртовина змусила її залишити рідні сторони і піти з чоловіком та маленьким сином скитальськими дорогами.

В 1949 р. приїхала до Америки, а в 1950 р. замешкала в Баффало і вписалася до 49-го Відділу СУА.

Протягом 45 років цілком віддавала себе праці для добра родини, товариства, а також цілої громади.

Хоч життя в Америці не щадило її ударів, бо в 1987 р. втратила чоловіка, а в 1992 р. — сина, завжди була зрівноважена й готова до помочі іншим.

Похоронні відправи відбулися 27 лютого під проводом о. декана Мар'яна Процика в церкві св. Миколая.

Членки СУА з прапором впровадили домовину з тлінними останками Софії на заупокійну Св. Літургію, а по закінченні відправ відпроварили з церкви на місце вічного спочинку.

Над відкритою могилою покійну Софію прощали: голова 49-го Відділу СУА д-р Ульяна Лоза, односельчанин Любомир Головатий і Оксана Бережницька від Патріархального Товариства.

Похоронена на кладовищі св. Маттея, побіч свого чоловіка.

Син, внуки і правнуки втратили велику любов, яка завжди жевріла для них у серці мами, бабуні і прабабуні, а союзнянки, односельчани і приятелі — щиру, добру, працюовиту людину.

Нехай Всемогучий Спаситель в нагороду за добрі діла дасть їй місце по Своїй правиці.

Вічна їй пам'ять!

Ярослава Борачок.

Анна Михайлів з Яцишиних народилася 15 серпня 1901 року в селі Лісники коло Бережан. Одружилася з Яковом Михайлівим. Подружжя мало троє дітей. Старший син загинув під час війни. У 1949 році Анна разом з чоловіком і двома дітьми прибула до Америки. Була довголітньою членкою 5-го Відділу СУА в Дітроїті.

Померла Анна Михайлів у травні 1994 року. Залишила у смутку дочку і сина з родинами, шестеро внуків і шестеро правнуків.

Емілія Ониськів.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк — 1-ша заступниця голови
Наталія Даниленко — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як — 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Іванна Ганкевич — протоколярна секретарка
Варка Бачинська — кореспонденційна секретарка
Рома Шуган — скарбничка
Таїсса Турянська — фінансова секретарка
Лідія Білоус — вільний член
Софія Геврик — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Люба Фірчук — музейно-мистецька
Ірена С. Олексюк — виховна
Лідія Черник — суспільної опіки
Люба Більовщук — стипендій
Ярослава Рубель — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Квітка Іваницька — Дітройт
Оксана Фаріон — Філадельфія
Надія Савчук — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Ярослава Мулик — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Анастасія Хариш — Чікаго
Люба Кінах — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк
Марія Наваринська — зв'язків далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Марія Томоруг — член
Розалія Полчі — член
Марія Дорожинська — заступниця
Лідія Фіцалович — заступниця

Ольга Рибаків — парламентаристка

Ірена Чабан — головний редактор журналу "Наше Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англомовної частини журналу

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Olga Trytyak — 1st Vice President
Natalia Danylenko — 2nd Vice President
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd Vice President
Iryna Kurowyckyj — 4th Vice President
Iwanna Hankewycz — Recording Secretary
Barbara Bachynsky — Corresponding Secretary
Roma Shuhan — Treasurer
Taissa Turiansky — Financial Secretary
Lydia Bilous — Member-at-Large
Sophia Hewryk — Member-at-Large

CHAIRS

Luba Firchuk — Art/Museum
Irena S. Oleksiuk — Education
Lidia Czernyk — Social Welfare
Luba Bilowchtchuk — Scholarship
Jaroslawa Rubel — Student Sponsorship Program
— Press

REGIONAL COUNCILS

Kwitka Iwanycky — Detroit
Oxana Farion — Philadelphia
Nadia Sawczuk — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Jaroslawa Mulyk — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Anastazia Charysh — Chicago
Luba Kinach — New England
Theodosia Kushnir — New York - South
Maria Navarynska — Liaison
Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Ivanna Ratyck — Chair
Maria Tomorrow — Member
Rosalie Polche — Member
Maria Dorozynsky — Alt Member
Lidia Ficalowych — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Омеяна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

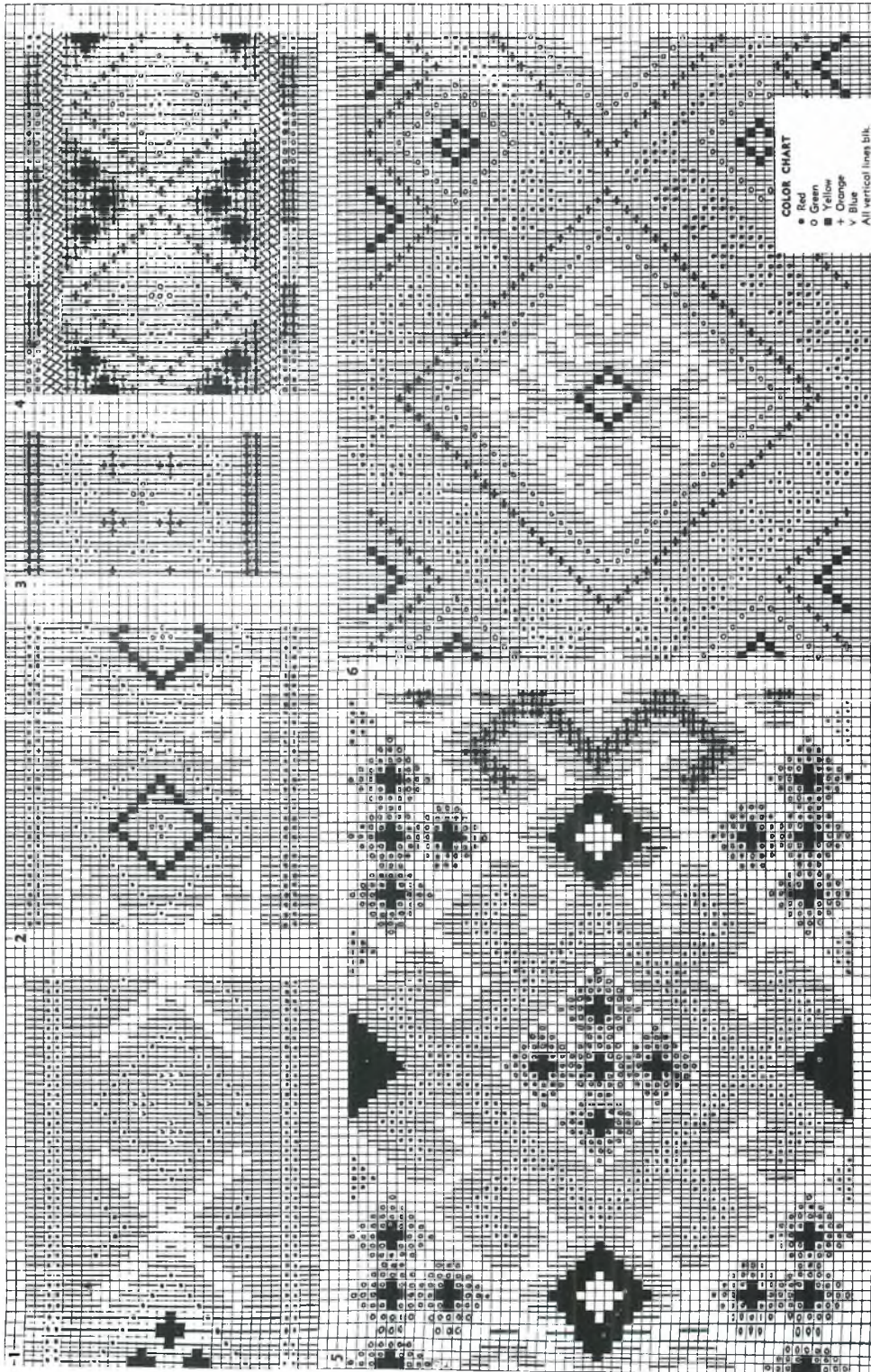
УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London W24HG, England
АВСТРАЛІЯ: Postup Ukrainian Cooperative Trading Society Limited, 928 Mount Alexander Rd., Essendon, 3040, Australia

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

З колекції Музею Союзу Українок Канади. Вишивати: ● — червоними, ○ — зеленими, ■ — жовтими, + — помаранчевими, ∨ — синіми нитками DMC.
From the Museum Collection of the Ukrainian Women's Ass'n. of Canada.